Дім сад город

7

2001

Земельний пай наділяється лише один раз

Працював у колгоспі 17 років. Коли паювали землю, мені також було виділено земельний і майновий пай. Потім перевівся до іншого села цього ж району. Тут працюю вже третій рік. Тож чи маю право на земельний та майновий пай уже в цьому господарстві?

Р.Мірошниченко,
Полтавщина

Згідно з Указом Президента України "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям" від 8 серпня 1995 р., право на земельну частку (пай) мають члени сільськогосподарських підприємств, кооперативів, товариств, у тому числі й пенсіонери, які раніше працювали в цих підприємствах і на час паювання земель не втратили членства в них.

Ви скористалися вказаним правом й отримали майновий і земельний пай. А чи маєте право на земельний пай в іншому господарстві, до якого перейшли працювати? У діючому земельному законодавстві конкретної відповіді на це запитання немає. Водночас треба мати на увазі, що паювання земель є однією із форм безоплатної приватизації земель колективної власності сільськогосподарських підприємств і може бути здійснене один раз. За місцем роботи та проживання в іншому населеному пункті Ви можете скористатися своїм правом на одержання у користування або придбати у власність земельну ділянку для ведення особистого підсобного господарства або для будівництва житлового будинку й господарських споруд (присадибна ділянка).

Право фермера на земельний та майновий пай

Працював в одному господарстві 38 років. Вийшов на пенсію. Узяв землю (35 га) й став фермером. Чи маю право на земельний та майновий пай під час розпаювання господарства?

М.Білокінь,
Херсонська обл.

Згідно із Земельним кодексом України (ст. 51), громадянам, які виявили бажання вести селянське (фермерське) господарство, надається у власність або користування земельна ділянка.

Ухвалу про надання земельної ділянки за заявою громадянина приймає місцева рада за місцем розташування ділянки. Розмір земельної ділянки, що надається для ведення селянського (фермерського) господарства, не повинен перевищувати 50 га сільськогосподарських угідь і 100 га усіх земель.

Конкретний розмір земельної ділянки у межах норм, зазначених вище, установлюють сільські, селищні, міські, районні ради диференційовано, з урахуванням регіональних особливостей, спеціалізації та можливостей обробітку наданих земель переважно членами селянського (фермерського) господарства.

Земельні ділянки виділяються, зазвичай, єдиним масивом з розташованими на ньому водними джерелами та лісовими угіддями.

Громадяни, котрі ведуть селянське (фермерське) господарство, можуть додатково орендувати земельні ділянки для виробничої мети (Земельний кодекс України, ст. 52).

Надання земельних ділянок для ведення селянського (фермерського) господарства членам сільськогосподарських підприємств, які побажали вести фермерське господарство, має певні особливості. Цим членам надаються земельні ділянки, що вилучаються із земель відповідних сільськогосподарських підприємств, кооперативів, а також із земель запасу. Розмір земельної ділянки, яка вилучається, визначається на рівні частки члена сільськогосподарського підприємства, кооперативу. Кадастрова оцінка земельної ділянки, що вилучається, повинна бути, зазвичай, на рівні середньої у господарстві.

Отже, за створення селянського (фермерського) господарства Вам було надано земельну ділянку за рахунок вилучення її із земель сільськогосподарського підприємства в розмірі середньої земельної частки, що і є земельним паєм.

Практично Ви вже отримали земельний пай під час створення селянського фермерського господарства. А майновий пай Ви маєте право отримати за станом на час виходу із колективного господарства.

Спочатку розділіть, а потім приватизуйте

Чи можемо приватизувати земельну ділянку, яка є в нашому спільному користуванні, якщо частина її розташована у межах села, а частина — поза селом, хоч, загалом, вона становить одне ціле.

Ми хотіли б за спільною згодою розділити цю землю і приватизувати кожен свою ділянку. Та керівництво місцевої влади каже, що не має права давати дозвіл на приватизацію тієї землі, яка є за межами населеного пункту.

Сподіваємося, що наш випадок буде цікавий і для інших читачів "ДСГ".

Д.Катрушин,
Рівненщина

Приватизація (безплатна передача у власність громадянам земельних ділянок, наданих їм раніше в користування) здійснюється на основі Земельного кодексу України, Декрету кабінету Міністрів України "Про приватизацію земельних ділянок" від 26.XII. 1992 р. та "Порядку передачі земельних ділянок у приватну власність громадянам України", затвердженого Держкомземом України 15.02.1993 р.

консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юрид. наук

За листами читачів

Згідно з цими нормативними актами, громадянам України безплатно передаються земельні ділянки, надані їм раніше для ведення особистого підсобного господарства, будівництва і обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибна ділянка), садівництва, індивідуального дачного і гаражного будівництва, у межах норм, установлених Земельним кодексом України (ст. 56, 57, 67).

Для ведення особистого підсобного господарства за рішенням місцевої ради громадянам безплатно передаються у власність земельні ділянки в межах населених пунктів у розмірах, вказаних в облікових документах, але не більше 0,6 га (ст. 56 Зем. код. України).

Для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у сільських населених пунктах — не більше 0,25 га, селищах міського типу — не більше 0,15 га, у містах — 0,1 га (ст. 67 Зем. код. України).

Для ведення садівництва — не більше 0,12 га (ст. 57 Зем. код. України). Для індивідуального дачного будівництва — не більше 0,1 га та для будівництва індивідуальних гаражів — не більше 0,01 га (ст. 67 Зем. код. України).

Зазначені земельні ділянки передаються безплатно у приватну власність на підставі матеріалів, що підтверджують їхній розмір, та заяв громадян. Право приватної власності громадян посвідчується відповідною радою, про що робиться запис у Книзі реєстрації громадян, яким безплатно надано земельну ділянку у приватну власність, і громадянам вручається Державний акт на право приватної власності на землю.

Передача громадянам безплатно у приватну власність земельних ділянок проводиться тільки один раз по кожному виду їхнього цільового використання, про що обов'язково місцева рада повинна зробити спеціальну відмітку у паспорті громадянина.

Отже, в Земельному кодексі України (ст. 56) чітко зазначено, що для ведення особистого підсобного господарства земельні ділянки приватизуються у межах населених пунктів.

Радимо Вам спочатку розподілити земельну ділянку між користувачами, а потім приватизувати кожним землекористувачем свою ділянку окремо. Звичайно, це стосується тієї частини спільної земельної ділянки, що розташована в межах населеного пункту.

Кому належить мамина спадщина?

Я із своїми дітьми жила з мамою у її хаті. Нову хату будувала для дітей. Померла мама. Я поховала її. Поставила їй пам'ятник. Збудувала нову хату для дітей. Виписалася із старої і перейшла жити до нової. У старій хаті тимчасово прописала сестру.

Запитання: хто з нас — я чи сестра має право успадкувати мамину хату?

П.Голівчак,
Івано-Франківська обл.

Якщо немає заповіту, майно померлого громадянина переходить у спадщину за законом. Спадкоємцями за законом є діти (у тому числі усиновлені), дружина, батьки, онуки, брати, сестри, дід і бабця померлого.

До першої черги спадкоємців входять: діти, дружина, батьки померлого, онуки; до другої — брати і сестри померлого, дід та бабця померлого. За наявності спадкоємців першої черги, спадкоємці другої черги до спадщини не закликаються.

У нашому випадку спадкоємцями є діти померлої — дві сестри. Право на спадщину виникає з дня смерті спадкодавця за умови, що спадкоємці заявляють про згоду прийняти спадщину або вступлять в управління спадковим майном протягом шести місяців з дня відкриття спадщини (ст. 549 Цивільного кодексу).

Днем відкриття спадщини є день смерті спадкодавця. Місце проживання спадкоємців для виникнення права на спадщину значення не має. Одна із сестер, котра проживала разом з мамою до її смерті і продовжувала проживати в будинку, що є спадковим майном після маминої смерті, вважається такою, що прийняла спадщину.

Для прийняття спадщини сестрою, яка проживала окремо, необхідно було заявити про бажання прийняти спадщину протягом шести місяців з дня відкриття спадщини. Якщо це було зроблено — спадкоємцями є обидві сестри в рівних частинах.

Вказаної умови не було виконано. Отже, сестра, яка проживала разом з мамою, котра померла, є єдиним спадкоємцем майна померлої.

Спадкове майно після прийняття спадщини переходить у власність спадкоємця. Документом на спадкове майно є свідоцтво про право на спадщину, яке видає нотаріальний орган за місцем розташування спадкового майна.

Отже, сестра, котра своєчасно прийняла спадщину і одержала відповідне свідоцтво про право на спадщину, має всі підстави оформити право власності на спадкове майно. Прописка в будинку не є підставою для набуття права власності, як і тимчасове проживання у ньому.

Дім • сад • город • 7
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник — трудовий колектив редакції
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Фенхель — солодкий кріп

Солодкий, аптечний кріп, фенхель — пряна рослина, що прийшла до нас із Середземномор'я. Зараз він поширений у Європі, Америці, Азії. Найчастіше вирощують два різновиди: звичайний і овочевий (італійський).

Зовні фенхель нагадує кріп, але більш високорослий: у період цвітіння сягає висоти 1,5—2 м, утворює більше зеленої маси. Всі частини рослини використовують у їжу: листя та стебла — для салатів, супів, до рибних та м'ясних страв; корінь — приправа в свіжому й сушеному вигляді, відварений — для приготування гарніру. Квіткові зонтики використовують під час соління та маринування овочів, квашення капусти, насіння — для приготування сухих приправ до супів, соусів, м'яса, риби, у хлібопекарській, кондитерській промисловості, для ароматизації чаю, вина; у парфумерній промисловості — для отримання ефірної олії; у медицині — як заспокійливий засіб, при кашлі, шлунково-кишкових захворюваннях.

Овочевий фенхель біля основи черешків утворює головки (потовщення), їх тушкують, відварюють, смажать у сухарях. Листки, корінь, квітки й насіння використовують так само, як і з фенхелю звичайного.

Усі частини рослини мають приємний солодкуватий смак з анісовим ароматом. Свіжа зелень містить ефірну олію, каротин, вітаміни С, В, Е, К, пантотенову кислоту, мінеральні солі. Насіння багате на ефірну олію (основні її компоненти — анетол, фенхон, метилхавікол, анісова кислота), жирну олію (15— 17 %), білкові речовини, флавоноїди.

Фенхель любить суглинкові, глибоко оброблені, удобрені грунти, з достатньою кількістю вологи, але не підтоплювані, сонячні ділянки. Вирощують його, висіваючи насіння в грунт під зиму або напровесні з міжряддями 30—40 см на глибину 2—3 см. Проростає фенхель досить довго: сходи з'являються через два тижні, а інколи й пізніше. У цей час необхідно знищувати бур'яни, що сходять раніше і можуть заглушити паростки фенхелю. Через 10—12 днів після проростання рослинки в рядках проривають, залишаючи найбільш розвинуті на відстані 10 см одна від одної. В овочевого фенхелю з'являються потовщення нижньої частини стебла, які необхідно підгортати для надання ніжнішого смаку.

Збирають головки вибірково, коли вони мають діаметр 8—10 см. При цьому зрізують всю рослину під корінь, а вище головки залишають черешки та листки на висоті 15 см.

У звичайного фенхелю листки збирають за потреби протягом усієї вегетації або повністю скошують на початку травня. До кінця літа він знову відросте і дасть другий урожай зелені, який збирають до заморозків. Корені, що залишилися, підгортають, утеплюють і залишають зимувати в грунті, проте в суворі зими вони можуть вимерзати, тому, якщо є можливість, їх викопують і зберігають у підвалі в зволоженому піску. Навесні висаджують у грунт. Після відростання починають збирати першу зелень до появи квітконосних пагонів.

Спекотного літа фенхель може зацвісти і в перший рік, у такому разі насіння зможе частково достигнути за умови теплої й тривалої осені. Першими достигають центральні зонтики. Їх збирають після побуріння, не допускаючи осипання.

Щоб постійно мати свіжу зелень, фенхель висівають у декілька строків, починаючи з ранньої весни, через кожні 15—20 днів аж до липня, щоб восени рослини не потрапили під заморозки (—5°С). А взимку корені можна висадити в квіткові горщики і виростити зелень на підвіконні.

Декому з городників не вдається одержати повноцінний урожай фенхелю. Основні причини — загущені посіви., недостатня кількість вологи під час вегетації. Це призводить до прискореного утворення квітконосів, що зменшує урожай листків у звичайного фенхелю та потовщених черешків — у овочевого.

Оскільки районованих сортів овочевого фенхелю немає, найчастіше використовують сорти зарубіжної селекції: Сіцілійський, Італійський великий та ін.

Урожайність головок овочевого сягає 3—5 кг з квадратного метра, листків у звичайного — 5—6 кг.

І ще одна порада: насіння фенхелю швидко втрачає схожість, залежно від умов зберігання воно придатне для сівби протягом двохтрьох років або навіть менше. Але, якщо у вас залишилося старе насіння, не поспішайте його викинути: використайте для лікування кашлю (настоянка), ароматизації чаю (набуває анісового аромату). Подрібнивши на кухонному млиночку, з нього можна приготувати приправу до супів, соусів, риби, м'яса.

Н.М.Смілянець

ДРУГИЙ урожай з однієї ділянки

За умов дефіциту землі на садово-городніх або дачних ділянках можна одержати другий урожай за сезон з однієї площі. Це не надто складно і дуже вигідно. Ми вже три роки вирощуємо пізню капусту після ранньої картоплі.

Технологія така. Ранню картоплю садимо у загальноприйняті строки, але міжряддя збільшуємо до 70—80 см. Ширина міжрядь залежить від сорту капусти. Наприклад, у Московської зимової, Харківської зимової розлоге листя, тому для них доцільно залишати міжряддя 75—80 см. А для капусти сорту Лангедейкер, у якої висока ніжка й невеликі листки, достатньо 70 см. Про ширину міжрядь слід пам'ятати ще й тому, що після збирання картоплі виникає потреба вирівнювання грунту, боротьби з бур'янами, а зробити це зручніше, коли широкі міжряддя.

Після садіння картоплі грунт обробляємо традиційно. Але прополювання до підгортання, та й саме підгортання робимо дуже ретельно, приділяючи основну увагу знищенню бур'янів. Одразу після підгортання між рядами картоплі садимо пізню капусту. Як правило, у нашій місцевості (на Вінниччині) це — середина червня. Дуже добре, якщо вдається посадити розсаду капусти у дощ або перед ним, в інших випадках необхідно полити. Висаджувати капусту потрібно увечері або в хмарну погоду.

Щоб завжди мати власну розсаду у потрібний строк, приблизно 20 березня я роблю міні-тепличку розміром 50x60 см під добре освітленим деревом (щоб не заважати насадженням); удобрюю, скопую грунт, ставлю дуги з дроту, натягую на них плівку. Міні-тепличка готова. Висіваю 4—5 рядків пізньої та один рядок ранньої капусти. Цього достатньо для однієї сім'ї.

Виростивши власну розсаду, можна вибирати час її садіння залежно від обставин. Висаджену розсаду капусти злегка притінюємо картопляним бадиллям. Це захищає її від прямих сонячних променів і сприяє кращому приживленню.

Якщо висадити картоплю з вузькими міжряддями, капуста буде рости у затінку і головки гірше зав'язуватимуться. У пізно висадженої капусти головки майже не формуються, а ростуть соковиті листки.

Ранню картоплю починаємо використовувати на початку липня; капуста до цього часу вже добре укорінюється і починають зав'язуватися головки. Звичайно ж, картоплю потрібно збирати акуратно, без поспіху, щоб не пошкодити насадження капусти і підгорнути під неї землю. У підсипаному шарі в рослин капусти швидко відростають корінці, які додатково живлять їх. Після збирання картоплі необхідно обережно зібрати бур'яни, картоплиння, а грунт розрівняти граблями. Оце і всі клопоти.

Наведу ще один варіант одержання додаткового врожаю з однієї площі. Йдеться про цибулю. Цей досвід ми перейняли у сусідів і одержали додатковий урожай стиглої цибулі. А робимо це так. Взимку та навесні купуємо дрібну, нестрілкуючу цибулю-сіянку для садіння разом з пізніми сортами картоплі, в яких бадилля невисоке (наприклад, сорт Ласунок, у якого дуже високі стебла, для такого вирощування непридатний).

Строки садіння і технологія обробітку традиційні. Посадивши рядок картоплі, одразу ж, поки видно лунки, втикаємо в землю цибулинки на краях лунок вздовж рядка. У саму лунку з картоплею садити не можна, бо цибуля опиниться глибоко в землі і не дасть врожаю. На периферії куща картоплі вона росте й достигає, не заважаючи прополюванню та підгортанню. Крім того, запах цибулі відлякує дротяника.

Слід зауважити, що після обробки картоплі отрутохімікатами проти колорадського жука цибулю на перо використовувати не можна. Якщо окремі цибулини дадуть стрілки, їх необхідно видалити якомога раніше.

Збираємо цибулю одночасно з картоплею. Такий спосіб вирощування цибулі доцільний ще й тому, що дає змогу зібрати урожай самому господареві, а не комусь іншому. Ми помітили: цибуля, висаджена поряд з картоплею, краще достигає.

Існує ще чимало різних варіантів раціонального використання землі з метою одержання додаткового врожаю. Добре все обміркувавши, можна вибрати найкращий, оптимальний для ваших умов. Наприклад, після редиски, цибулі, часнику, ранньої капусти, гороху можна повторно висівати кріп, редиску, літню редьку. Особливо раджу редьку сорту Клик слона, вона врожайна, соковита, смачна, не тверда і не має різкого запаху.

Кому сподобаються наші поради, реалізуйте їх на власних городах і поділіться досвідом з читачами журналу.

О.П.Пронський,
м. Вінниця,
кооператив "Садовод" села Петрик

Пухирчаста сажка

Я вже давно привезла з батьківського дому (з Хмельниччини) кукурудзу. Вона скоростигла, добре достигає. На насіння відбираю найкращі качани, зерно беру із середньої їх частини, та все ж з'являються уражені сажкою рослини. Місце вирощування також міняю.

Якщо є якийсь спосіб оздоровити кукурудзу, прошу описати його в журналі.

Н.В.Федик,
Львівська обл., с. Магерів

Хвороба, симптоми якої описані у листі до редакції, називають пухирчастою сажкою і проявляється вона на качанах у вигляді здуттів різного розміру.

Кукурудзу пошкоджують два види сажки — пухирчаста і летюча. Ураження пухирчастою сажкою відоме ще від ацтеків у Мексиці та інків у Перу, які вирощували кукурудзу в Ш—IX тисячоліттях до нашої ери. Зараз ця хвороба трапляється скрізь, де сіють кукурудзу: в Європі, Азії, Америці та Австралії. Виняток — В'єтнам, де висока температура повітря, постійно підвищена вологість грунту і повітря перешкоджають її розвиткові.

В Україні пухирчаста сажка поширена в усіх зонах, особливо в районах з нестійким або недостатнім зволоженням. Щороку уражує в середньому 3—6% посівів, а в деякі роки — від 20 до 40%. Рослини, уражені пухирчастою сажкою, пошкоджуються й іншими хворобами — кореневими, стебловими гнилями, бактеріозом, фузаріозом.

Кукурудзу пухирчаста сажка уражує протягом усього періоду росту і розвитку, проте інтенсивність ураження протягом вегетації буває нерівномірною. Молоді рослини починають масово захворювати приблизно за 2—3 тижні до викидання волотей. Випадки ранішого ураження поодинокі і, як правило, закінчуються загибеллю молодої рослини. Найбільш сприйнятливою до цієї хвороби кукурудза буває в період від викидання волотей до молочної стиглості.

Недобір урожаю кукурудзи внаслідок захворювання залежить від розмірів, кількості, місця й часу утворення сажкових наростів. Хворі рослини дають урожай, нижчий в середньому приблизно на 30%. Найчастіше сажкові нарости утворюються на качанах і на стеблі. Ураження листків, волотей і стебел під качаном трапляються рідше. Найбільш шкодочинне ураження качанів і стебла вище качана, урожай зерна при цьому зменшується на 60—80%, тому що качани деформуються, знижується виповнення їхніх верхівок, зменшується маса зерен.

Недобори і втрати урожаю кукурудзи від пухирчастої сажки дуже залежать від стійкості гібрида та погодних умов протягом вегетаційного періоду.

Збудник пухирчастої сажки — гриб, що уражує молоду тканину різних органів рослини: качани, волоть, стебло, листя. На них (крім листя) утворюються нарости (здуття) найрізноманітнішої форми, а на листках з'являються дрібні зморшки, що нагадують сплющені горошини, розташовані здебільшого вздовж середньої жилки.

Гриб дифузно не поширюється, кожне здуття є місцем зараження. Пухирчаста сажка проявляється у вигляді характерних пухирчастих наростів різного розміру, від невеликих жовен до пухиря діаметром 15 см і більше. У місці зараження утворюється спочатку бліда плямочка, яка незабаром розростається в жовенце, швидко збільшується і через 2—3 тижні перетворюється в наріст. У незрілому стані сажковий наріст складається з сірувато-білої, шаруватої маси, яка під час дозрівання чорніє і перетворюється на велике скупчення спор.

Величезна кількість хламідоспор гриба (зимуючі спори), що утворюються в наростах, є джерелом інфекції. В міру їх дозрівання нарости лопаються, і безліч чорно-оливкових хламідоспор легко розсівається, потрапляє в грунт, на рослини. Спори, що потрапили безпосередньо на рослини, відразу ж проростають та інфікують їх. У грунті вони зберігають життєздатність протягом чотирьох років, проте під час зволоження швидко втрачають схожість. Поодинокі спори гриба живуть у грунті декілька місяців і гинуть під дією вологи та мікроорганізмів. Особливо сприйнятливі до зараження молоді клітини, що інтенсивно ростуть і добре забезпечені поживними речовинами.

На розвиток пухирчастої сажки значно впливають погодні умови. Висока температура і нерівномірне зволоження, коли періоди достатку вологи чергуються з її нестачею, значно сприятливіші для поширення хвороби, ніж систематичне достатнє або надмірне зволоження. Посушлива погода несприятлива для її розвитку. Період зараження триває до цвітіння кукурудзи. Хворі рослини уражуються ще й шведською мухою.

Боротьба з пухирчастою сажкою — це, головним чином, знищення джерел інфекції, а також створення умов, що підвищують стійкість рослин. До таких заходів належать, насамперед, видален-

ня з ділянки післязбиральних решток кукурудзи та осіння оранка чи перекопування грунту вручну на глибину 25—27 см.

Глибока оранка, під час якої загортаються у грунт збудники хвороб, що містяться на його поверхні або рослинних рештках, зменшує зараження у 1,5—2 рази.

Щоб запобігти захворюванню, слід висівати насіння першого покоління, яке має підвищену стійкість проти пухирчастої сажки. Найбільш радикальним і економічно ефективним заходом є вирощування стійких проти цієї хвороби гібридів кукурудзи: **ранньостиглих** — *Бокус, Борисфен 191 МВ, Браво, Дніпровський 177 СВ, Ензо, Колективний 100 СВ, Оксана, Планета 180, Фрівол, Харківський 199 МВ, Славутич 162 СВ*; **середньоранніх** — *Ювілейний 70 МВ, Титан 220 СВ, Нептун СВ, Тясмин МВ, Київський 271 МВ, Харківський 295 МВ, Славутич 214 СВ, Одеський 298 МВ, Магріте, Крістіс, Консул, Діамант, Баккара, Імпакт, Ліберо, Нобіліс;* **середньостиглих** — *Дніпровський 337 МВ, Домінго, Одеський 385 МВ, Харківський 311 СВ, Альфа;* **пізньостиглих** — *Фуріс, Сахара, Перекоп СВ, Одеський 480 МВ, Луч 630 МВ, Дніпровський 473 МВ, Борисфен 490 АМВ, Молдавський 421 АМВ.* Найстійкіші вони у першому поколінні.

Щоб не допустити дозрівання спор, рослини, на яких пухирці сажки з'являються нижче пазухи качана, необхідно виривати із землі. Якщо пухирці утворюються у верхній частині стебла, їх зрізують гострим ножем нижче уражених місць, залишаючи рослини в грунті. Вирвані рослини та зрізані пухирці виносять з ділянки і закопують на глибину 50—70 см.

Для захисту насіння і паростків кукурудзи від пухирчастої та летючої сажки важливе значення має ретельна підготовка до сівби: видалення хворих та недорозвинутих зерен і протруювання. Протруювати найкраще препаратом вітавакс 200 ФФ (2 г на 1 кг насіння кукурудзи) сухим або вологим способом за 4—40 днів до сівби.

Дуже важливо посіяти кукурудзу в оптимальні строки, які визначають за ступенем прогрівання грунту (10—12°С на глибині загортання насіння).

Ранні посіви дуже пошкоджуються дротяниками і більш схильні до пліснявіння, пізні уражуються летючою та пухирчастою сажкою, гельмінтоспоріозом, шведською мухою.

Одним з основних засобів зменшення кількості збудників пухирчастої і летючої сажки є правильне розміщення кукурудзи на присадибній ділянці. Такі попередники, як кормові буряки, озима пшениця, гречка, сприяють очищенню грунту від сажки, а ячмінь і горох, навпаки, підвищують ураження нею кукурудзи.

В.М.Гаврилюк, *канд. с.-г. наук,*
І.В.Присяжнюк, *канд. біол. наук,*
В.О.Хроменко, *завідувач лабораторії селекції кукурудзи Черкаського інституту агропромислового виробництва*

Економно поливаємо городину і квіти

Однією з основних умов росту й розвитку рослин є достатня кількість вологи. І якщо її невистачає в грунті, потрібно поливати оптимальними нормами, попередньо перевіривши воду на придатність для цього. Дехто з власників присадибних та дачних ділянок має можливість щедро полити грядки (близько джерела води — озеро, річка, є електронасос тощо). Але в переважної більшості такої можливості немає. Отож, необхідно звернути особливу увагу на мульчування, яке грунтовно описане, наприклад, у замітці С.В.Білоцького "Під мульчею не ростуть бур'яни, зберігається волога" в журналі "Дім, сад, город", № 6, 1999 р.

Але у кожного на городі ростуть особливо цінні для нього рослини, які хотілося б поливати, а води обмаль. Тому пропоную економний спосіб витрачання води. Зараз багато пластмасових пляшок з-під напоїв місткістю 0,5, 1,5 і 2 л. Їх легко дістати безплатно. Гострим ножем відрізую дно такої пляшки, викопую ямку поблизу кореня рослини, кладу на дно ямки кілька жмень соломи або трави (щоб горло не забивалося) і закопую пляшку горлом вниз (див. рисунок).

Вода має бути не холодною (не одразу з криниці). Бажано поливати рослини розчином органічних та мінеральних добрив, приготованим у бочках, наприклад, розведеним у воді коров'яком 1:10 або сечею 1:20 тощо. Про це докладно писали в журналі. Але хочу звернути увагу на те, що кущам і деревам не слід передавати азоту в другій половині літа, бо це може призвести до недостатнього визрівання однорічного приросту. Наголошуємо й на такій деталі: перш ніж поливати розчинами мінеральних або органічних добрив, слід рясно полити рослини водою. Ефективність поливання під корінь збільшується, якщо перед садінням у лунку внесено перегній, гній або хоч якісь органічні рештки.

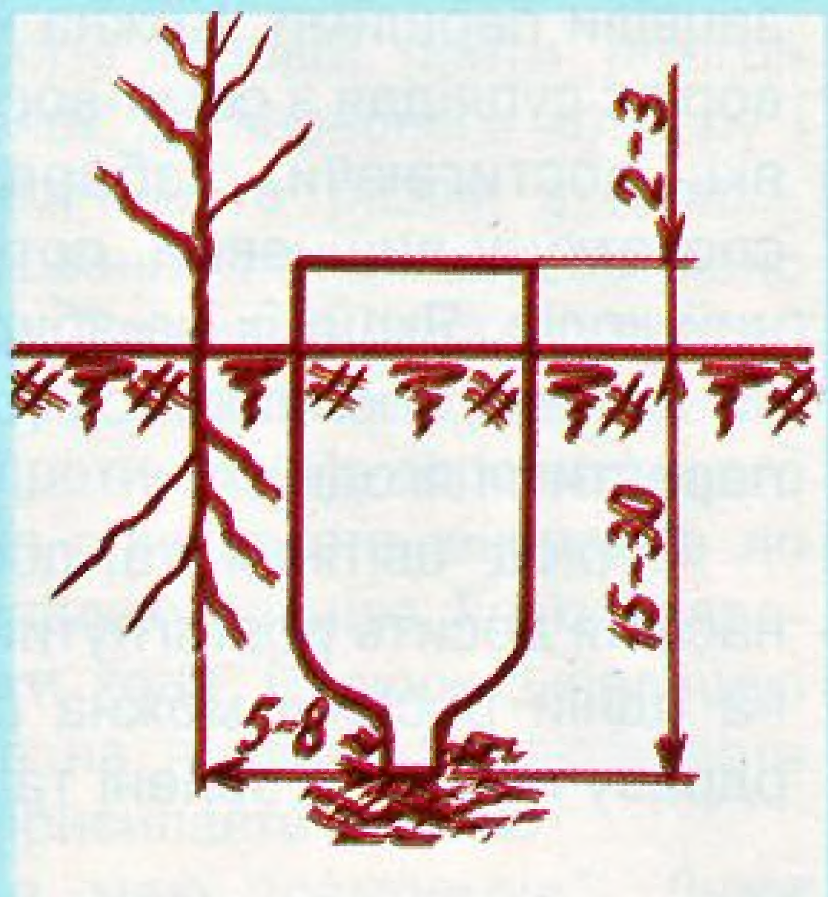

Схема встановлення пластмасової пляшки в грунт (розміри у см).

У місцях, удобрених органікою, обов'язково зробить нору кріт, вода "тікатиме". Тому слід затоптати нори навколо рослини в діаметрі до 1 м.

Переваги такого способу поливання: економія води (при поверхневому її потрібно набагато більше); повне використання вологи, менше розвивається поверхневих коренів; зменшуються фізичні затрати (за поливання в лунки потрібно їх готувати, потім засипати, та й корені при цьому пошкоджуються); простота поливання: пройшовся по пляшках з поливалкою і все. Навіть мій п'ятирічний онук Антон впорається з цією роботою.

Я практикую такий спосіб на трояндах і огірках. Поливаю раз на тиждень. Під троянди — 5—10 л на кущ, під огірки 5—6 л. Результати чудові.

В.Й.Темченко,
агроном

Лаконос американський

Достигання ягід лаконоса.

У нас на базарі з'явилася в продажу нова рослина — лаконос американський. Хотіла б прочитати на сторінках "Дому, саду, городу", чи можна його садити на городі, як доглядати?

А.Т.Стадник,
Львівська обл., с.Березина

Лаконос американський (Phytolacca americana) — нова для України рослина. Її назва не пов'язана з отриманням лаку, як здається на перший погляд: у перекладі з латинської слово "лакка" означає "червоний сік". Рослина росте кущем висотою до 2 м, з товстими стеблами. Листки великі, округлояйцеподібні, з яскраво вираженою центральною жилкою. На початку червня з'являються суцвіття довжиною 15—20 см, які за зовнішнім виглядом нагадують свічки каштанів, спрямовані догори. Цвітіння одного суцвіття триває декілька тижнів, причому першими розцвітають квітки нижнього ярусу, і поступово вищих ярусів. У липні починає достигати насіння на суцвіттях, які зацвіли першими. Кожна квітка утворює супліддя з семи-восьми ягід, які, достигаючи, забарвлюються спочатку у вишневий, потім у чорний колір. Якщо їх не збирати, вони швидко обсипаються (особливо перестиглі ягоди).

Період цвітіння та достигання насіння досить розтягнутий. Тобто, на одній рослині можна побачити одразу і квітки, і зелені та достиглі ягоди. Насіння чорне, блискуче, як намистинки.

Лаконос під час цвітіння.

Розмножується лаконос насінням і вегетативно (поділом куща). Рослина, що виросла з насіння, у перший рік може не зацвісти, а на другий з'являється лише декілька суцвіть. На третій та в наступні роки кущ виростає могутніший, з більшою кількістю квіток, має декілька великих пагонів. Такий кущ можна розділяти на окремі рослини й розсаджувати.

Лаконос не вибагливий до грунтів, але боїться заморозків. Висаджують його в достатньо вологих місцях, захищених від холодних вітрів. На зиму кореневища вкривають опалим листям, попередньо зрізавши пагони на висоті 10—15 см від рівня грунту, аби краще затримувалося листя, яким укрита рослина, та для снігозатримання. Навесні, після зняття укриття, ці залишки стебел можна зрізати на рівні грунту. Приблизно в середині квітня лаконос починає відростати, а в травні досягає висоти 30—40 см. Зелена маса наростає дуже інтенсивно, і уже влітку у фазі цвітіння діаметр трирічного куща — близько 1 м і більше.

У деяких країнах лаконос американський застосовують як лікарську та декоративну рослину. Сік стиглих ягід використовують як харчовий барвник у виноробстві. Але вся надземна маса, корінь та недостиглі ягоди отруйні, тому треба бути досить обережним, застосовуючи їх у домашніх умовах.

Н.М.Смілянець,
канд. біолог. наук,
Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАН України

Сліпака зловити непросто

Іноді буває так. Посадили, засіяли город. А через деякий час на засадженій ділянці — свіжі купки землі. Це результат діяльності сліпака, підземного жителя. Якщо його негайно не зловити, він спершу вибере посаджену картоплю, а потім ще й частину врожаю.

Та не кожен господар уміє спіймати "злодія". Для декого це завдання не з легких. Чого тільки не роблять, аби віднадити шкідника від городу: заливають у нірки солярку, гас, закладають карбід, отруєну картоплю та багато іншого. На жаль, це не дає бажаного результату. Знову і знову ростуть купки землі у непередбачуваних місцях. А коли сліпак пройде по луках, косити траву після нього — справжня мука. Іноді кладе купки, як по шнурку, а то без усякого порядку нагорне стільки землі, що всю траву засипле нею.

Користі від цього шкідника ніякої, тільки й того, що можна набрати свіжої, без насіння бур'янів, землі для квітів у горщик або для розсади. Не відлякувати його треба, а знищувати, бо розмножується дуже активно і завдає значної шкоди.

А піймати його досить просто. Я успішно роблю це більше двадцяти років, знищую за сезон до п'ятдесяти шкідників. Отож охоче поділюся досвідом з тими, хто його не має.

Деякі особливості цього звірка. Невеликий (15—20 см), але дуже сильний. Важить близько 500 г. Сліпий, але дуже чутливий. Працьовитий. Має дві пари різців. Ними риє землю і перерізує коріння. Голова майже одразу переходить у тулуб і ні в який бік не повертається, тому його можна брати пальцями за шкірку на спині — не вкусить. Дуже активний навесні: коли тепла погода, протягом усього дня. Влітку працює зранку й надвечір, у спеку відпочиває. В цю пору його й треба ловити, поки не розростуться бур'яни і добре видно купки. І не чекати, поки він зайде в город. По оранці його ловити важко, та й город витоптувати не слід.

Рано навесні, коли сліпак тільки починає рити і купок землі мало (одна, дві), ловити його треба маленьким дуговим капканом, призначеним для пацюків. Для цього треба мати лопату з гострим кінцем і міцним держаком, великий столовий ніж і обрізок скла. Лопатою знаходите нірку, трішки розкопуєте. Потім по ширині та довжині капкана внизу нірки ножем вириваєте "окопчик". Глибина його має бути такою, щоб п'ятка капкана розміщувалася на рівні дна нірки. Пружиною краще класти в той бік, куди він риє. Капкан треба прив'язати, бо якщо нірка велика, його затягне в неї. Коли все це зроблено, на нірку кладуть скло і обсипають землею, щоб не надходило повітря.

Якщо купок землі більше п'яти (чим більше, тим краще), сліпака можна ловити однією лопатою. Роблять це так. Тільки-но помітите, що з останньої купки сиплеться земля або виходить стовпчиком, треба якнайтихіше відійти на відстань шести-семи купок і швидко знайти нірку. Нірка майже завжди знаходиться не в самій купці, а з будь-якого боку на глибині 10—15 см (іноді і більше, але рідко). Коли ви копнули лопатою і відчули порожнину, треба швидко викинути землю і знову лопатою відкрити хід нірки. Сліпак дуже чутлива тварина, і бігає він по своєму тунелю, немов електричка. Коли відчуває небезпеку, то завжди біжить, щоб сховатися у лабіринті. Тільки-но він вискочить з нірки, треба швидко взяти його за шкірку на спині і витягти на поверхню. Та коли побоїтеся брати рукою, можна придавити лезом лопати. Буває, що ви забарилися і сліпець дав "задній хід". Тоді лопатою перекриваєте той хід, що йде в його "пенати", і біжите до останньої купки, щоб наполохати звірка. Треба потупотіти ногами і швидко повернутися до лопати. У більшості випадків сліпак знову вибігає з нірки, отож не ловіть гав.

Трапляється, поки ви шукали нірку, сліпак почув небезпеку і втік до своєї схованки. Не впадайте в розпач, а зробіть так. Засипте землею те, що викопали, і з силою притопчіть. Для чого? А тому, що коли залишите не засипаним, сліпак сам зариє, а нірку зробить в іншому місці, і вам знову доведеться її шукати. Коли ж ви зробите так, як сказано вище, він просто продавить притоптану землю, і нірка буде там, де була, тому вам легко буде її відкопати. Якщо ж ви пораєтеся на городі і купок землі з городу не видно, встроміть у нірку останньої купки високу тичку з лозини. Час від часу поглядайте на цей маяк: тільки-но він почне хилитися і впаде, це означатиме, що сліпак працює. Час його ловити.

Років п'ятнадцять тому я в "Приусадебном хозяйстве" прочитав, що сліпака можна ловити на великий риболовний гачок — "трійник".

На вогні газової плити розігріваєте гачок до червоного кольору і злегка відгинаєте разом з жалом. Для полювання на сліпака потрібно два гачки. Зв'язуєте їх на відстані 40 см один від одного не дуже товстою мідною дротиною. На середині цього пристрою прив'язуєте шнурок, а до нього невелику палицю. Гачки кладете в нірки ходу. Шнурок з палицею виводите на поверхню. Накриваєте склом і присипаєте землею.

Ще я маю "самостріл". Дуже ефективна штука. Але, щоб його змайструвати, потрібно мати справу з токарним верстатом та зварювальним апаратом. У № 6 журналу "Дім, сад, город" за 2000 рік громадянин Поліщук Є.І. висловив побажання, щоб хтось з читачів поділився досвідом полювання на сліпаків. Моя стаття — відповідь на його побажання. На Харківщині цього "злодія" називають по-різному: кріт, щеня, сліпець. Але кротів у нас немає, а цього добра — хоч греблю гати.

Куценко Володимир Васильович

У кого виникнуть запитання, прошу писати на мою адресу: *62510, Харківська обл., Вовчанський р-н, с. ІІ-Жовтневе, Гусинка, 19*

Слимаки знищують овочі

У замітці під таким заголовком у № 3 "Дому, саду, городу" за 2001 р. Т.О.Бугера із Черкас скаржився, що на його земельній ділянці (0,05 га) слимаки знищують овочі, зокрема капусту, моркву, огірки. Водяться вони і в погребі. Автор публікації звертається до редакції з проханням дати йому відповідь через журнал, що ж робити з цими шкідниками, бо з ними дуже важко боротися.

Отже, поділюся власним досвідом боротьби із слимаками. Восени й навесні удобрюю грунт аміачною селітрою, а коли висаджую розсаду овочів, щедро посипаю його попелом, особливо на ніч.

Безумовно, багато залежить і від погоди. Коли літо дощове, то слимаків знищити важко. Але саме відразу після дощу, рано-вранці їх багато на поверхні грунту, ось тоді й треба посипати його сухим попелом. Саме попіл мені й допомагає позбутися слимаків.

Якщо хтось із читачів знає інший спосіб боротьби, будь ласка, поділіться ним на сторінках "ДСГ". Я особисто і читачі журналу з вдячністю ним скористаємося.

Н.М.Кушнір,

24100, Вінницька обл., Чернівецький р-н, с. Мазурівка

Служба взаємодопомоги

Порічки — цінна ягідна культура

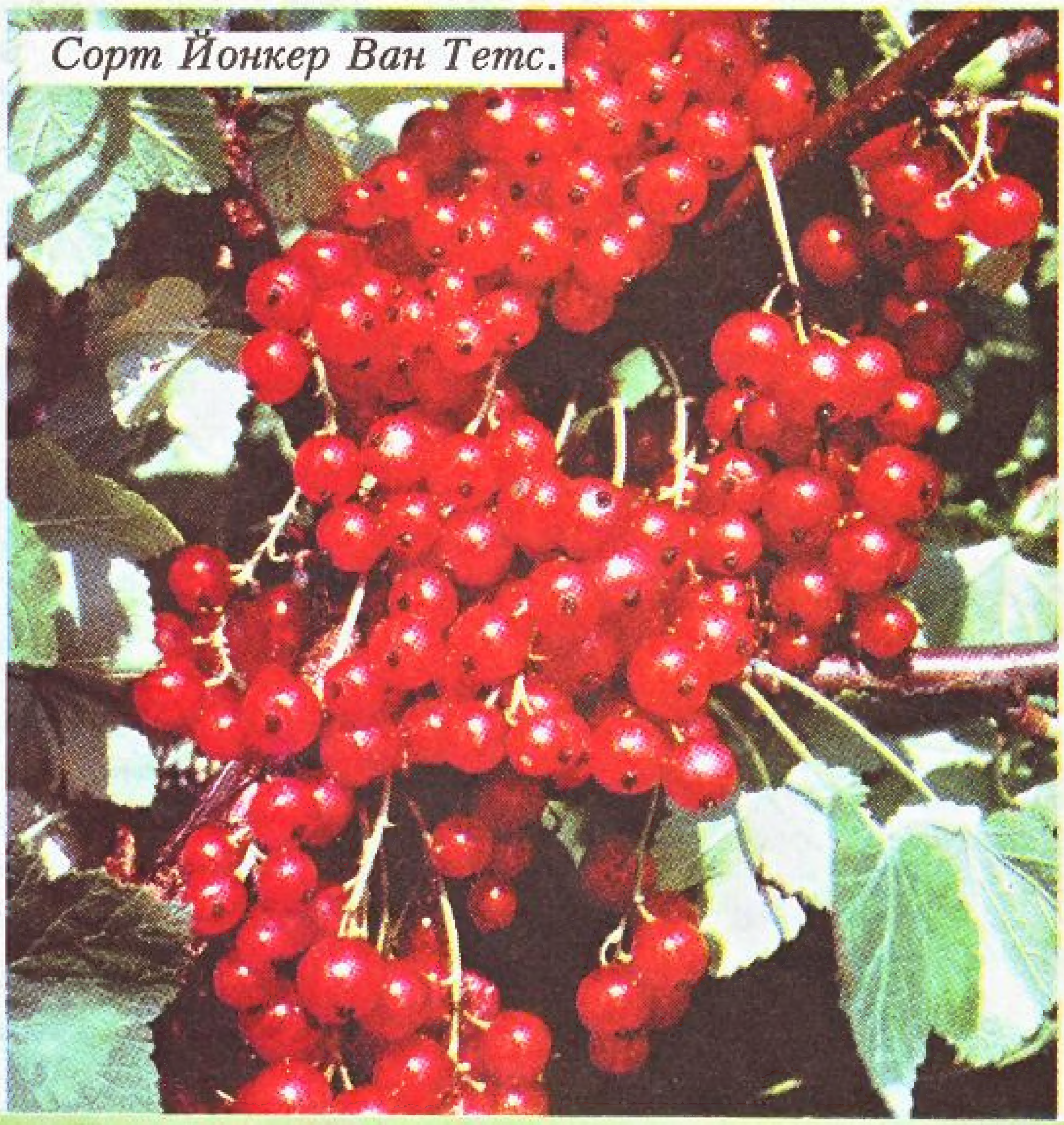
Сорт Рондом.

Як і смородина — це багаторічний кущ заввишки 1,5—2 м, надземна частина якого складається з різновікових гілок. Форма і висота куща залежать від вікових особливостей. Кущ розвивається завдяки новим прикореневим пагонам, які виростають біля його основи із прикореневих бруньок. Довжина цих пагонів за високого рівня агротехніки може бути 100 см і більше. Щороку утворюються нові однорічні пагони, а ті, що з'явилися в попередні роки, збільшують порядок галуження.

Рослини порічок вступають у плодоношення на 2—3 рік. Продуктивний вік плодоносних гілок значно довший порівняно із смородиною. Кущ цієї культури можна підтримувати в продуктивному стані до 15 років, застосовуючи відповідне омолоджувальне обрізування. За правильного добору сортів і відповідної агротехніки врожайність 4—5-річних насаджень може становити понад 200 ц/га.

Порічки, на відміну від чорної смородини, менш вибагливі до грунту. З усіх ягідних культур лише вони можуть витримувати засолення. Вони також посухостійкі і помірно вимогливі до вологи. Це значною мірою зумовлено здатністю кореневої системи проникати в глибші шари грунту.

Порічки відрізняються від смородини тим, що у них немає ефірних олій у листках і плодах, забарвленням ягід та їхнім складом. Плоди містять 4,5—10,8 % цукрів, 1,7—3,9 органічних кислот, 0,2—0,6 пектинів, 0,1—0,5 % дубильних речовин, близько 0,3—0,5 % Р-активних речовин, 25—80 мг% вітаміну С, до 4,5 мг% кумарину.

Сорт Йонкер Ван Тетс.

Ягоди порічок використовують у свіжому вигляді, а також вони є цінною сировиною для технічної переробки. Із них готують варення, желе, мармелади, сиропи, прохолодні напої. Вино із порічок у плодово-ягідному виробництві вважається одним із кращих. Завдяки підвищеному вмісту органічних кислот та інших біологічно активних речовин сік ягід добре тамує спрагу, підвищує апетит і має тонізуючі властивості.

У народній медицині ягоди порічок застосовують як потогінний, сечогінний засіб, а також при алергії. Завдяки високому вмісту пектинових речовин сік успішно можна використовувати для видалення радіонуклідів із організму, а також як жовчогінний, протизапальний і кровоспинний засіб.

Розмноження

Порічки розмножують здерев'янілими й зеленими живцями, горизонтальними й вертикальними відсадками, щепленням на йошту або смородину золотисту, а також насінням. Найбільш поширене у виробництві розмноження здерев'янілими живцями. Насіннєвий спосіб практикують переважно в науково-дослідних закладах для виведення нових сортів.

Розмноження здерев'янілими живцями. За цього способу використовують однорічні здерев'янілі пагони завтовшки 6—10 мм, які одержують у спеціалізованих господарствах або заготовляють із високоврожайних кущів віком від 2 до 6 років. У них не повинно бути ознак захворювань і пошкоджень. Заготовляють такі живці з добре розвинутих однорічних пагонів. Ріжуть їх на окремі живці довжиною 15—20 см. Верхній зріз роблять над брунькою на відстані 1—1,5 см, а нижній — під брунькою. Місце зрізу під нижньою брунькою не має великого значення, бо корені утворюються не лише у вузлах під нею, але й у міжвузлях.

Для осіннього садіння живці заготовляють зразу після того, як бруньки вступлять у період спокою. Для більшості зон України кращими строками заготівлі та садіння здерев'янілих живців порічок є вересень. Для кращого приживлення доцільно живці попередньо укорінювати у водному середовищі, використовуючи для цього траншеї глибиною 20—25 см або парники, в яких плівкою вистелюють дно і стінки і заливають водою шаром 4—6 см. Живці ставлять у воду нижніми кінцями, і через 12—16 днів на них утворюються зачатки коренів. Такі живці висаджують у грунт.

Ефективна також обробка живців порічок рос-

товими речовинами. Для цього в 0,006—0,008%-ний розчин гетероауксину вміщують живці нижніми кінцями на 1/3 їх довжини на 16—24 год.

Ділянку для садіння готують заздалегідь. Вибирають добре освітлене місце. Бажано внести у грунт 6—10 кг/м^2 перегною і додати 50—70 г нітрофоски. Грунт орють чи перекопують на глибину 22—27 см.

Живці висаджують однорядним способом за схемою 45×5—8 см або дворядковими стрічками з відстанню між стрічками 60 см, між рядками у стрічці — 20 см, а між рослинами у рядку — 5—8 см. Після садіння грунт добре поливають і мульчують.

Горизонтальними відсадками розмножують порічки від молодих кущів (від 2 до 5 років) із сильним однорічним приростом. Відсадки краще робити напровесні. Під кущами, призначеними для відсадків, грунт старанно перекопують і вирівнюють. Від основи куща роблять борозенки завглибшки 6—8 см і в них пригинають однорічні пагони, пришпилюючи їх дерев'яними або металевими гачками. Верхівки пагонів трохи прищипують. На них виростають нові вертикальні пагони. Коли останні досягають висоти 12—15 см, їх підгортають пухкою і вологою землею. Через 12—15 днів підгортання повторюють. Протягом вегетаційного періоду поливають і підживлюють мінеральними добривами.

Восени відсадки викопують і за кількістю вкорінених пагонів ділять секатором на частини. Добре розвинуті відсадки можна висаджувати на постійне місце, а із слабкою кореневою системою — на ділянку дорощування. Рано навесні обрізують на 3—4 бруньки. Протягом вегетаційного періоду підживлюють аміачною селітрою (25—30 г/м^2), поливають, прополюють і розпушують грунт.

Розмноження зеленими живцями. Зелені живці порічок, як і інших культур, укорінюють у закритому грунті за великої вологості повітря. На Поліссі і в Лісостепу кращий строк для цього — перша декада червня.

Сорти порічок

Найпродуктивнішими сортами в умовах України є Йонкер Ван Тетс, Рондом, Червоне Віскне, Фертоді, Дарниця, Самбурська.

Йонкер Ван Тетс (Фая родюча х невідомий сорт). Сорт завезений з Голландії. Раннього строку достигання.

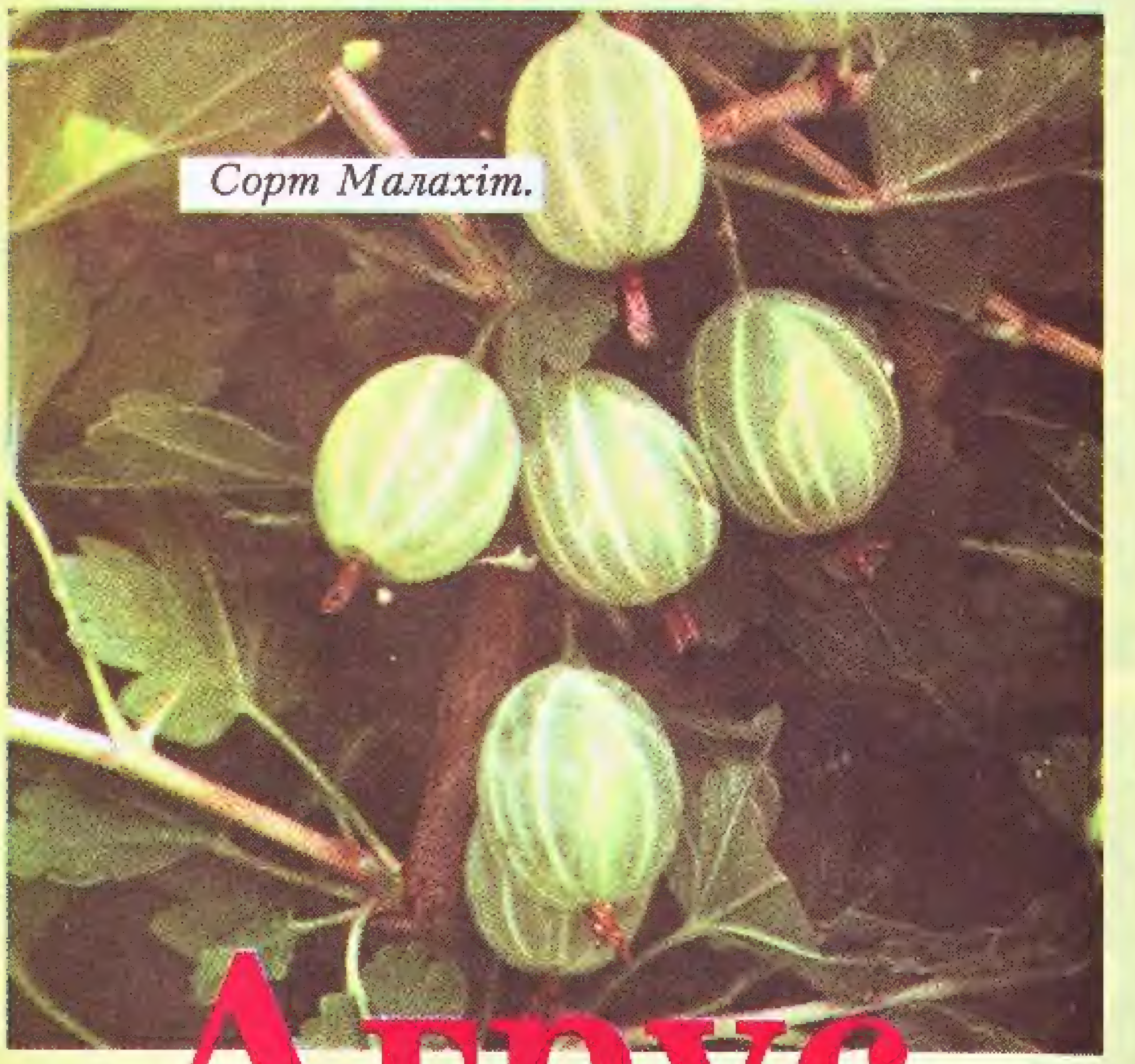
Кущ потужний, слаборозлогий, прямостоячий. Пагони зелені. Листки середні, слабоопушені, п'ятилопатеві. Плодове гроно довге (7—10 см). Квітки жовто-зелені з пурпуровими штрихами.

Ягоди середньою масою 0,8 г, великі — до 1,5—2 г, червоні, блискучі. Містять 12,2% сухих речовин, 6,6% цукрів, 2,1% кислот, 46,5 мг% вітаміну С. Дегустаційна оцінка свіжих ягід — 4,6 бала. Достигання дружне. Сорт стійкий проти борошнистої роси.

Рондом. Сорт голландського походження, пізнього строку достигання, універсального призначення. Кущ сильнорослий, слаборозлогий, прямостоячий. Плодове гроно завдовжки 9—12 см, містить 21—26 ягід.

Ягоди середньою масою 0,8 г, великі — до 1,5—2 г, соковиті. Містять 11% сухих речовин, 5,8% цукрів, 2,5% кислот, до 67,2 мг% вітаміну С. Транспортабельність добра.

І.П.Надточій,
канд. с.-г. наук, ст. науковий співробітник Інституту садівництва

Сорт Малахіт.

Агрус — "північний виноград"

Агрус — урожайна ягідна культура. За смаком і вмістом поживних речовин він не поступається винограду, тому в народі його часто називають "північним виноградом". Одна з переваг агрусу — це можливість використання його ягід різного ступеня стиглості. Із зелених готують високоякісне янтарне варення, у міру достигання — компоти, а за повної стиглості — вино, соки з м'якушем, а також споживають на десерт.

Ягоди агрусу містять 5—12 % цукрів, 2 % органічних кислот, 30—55 мг% вітаміну С та інші важливі для людського організму вітаміни й елементи.

Стиглі ягоди агрусу поліпшують обмін речовин, корисні при гіпертонії, підвищують згортання крові, еластичність капілярів та опір організму інфекційним захворюванням.

Вміло підбираючи сорти агрусу, свіжі ягоди можна споживати майже протягом 3 місяців, а використовуючи заморожування, продукти переробки, то практично цілий рік. Після заморожування ягоди зберігають аромат, смак, забарвлення і вітаміни.

Плодоносити агрус розпочинає на 2—3-й рік після садіння, а на 4—6-й рік вступає в пору повного плодоношення. Урожай залежить від сортів та агротехніки і може досягати 15—20 кг з куща, а в середньому становить 5—8 кг з куща. До того ж ягоди агрусу високотранспортабельні, чого не скажеш про інші ягідні культури. Незважаючи на це, він ще малопоширений. Цьому є кілька причин. Шипуватість гілок і велика пагоновідновлювальна здатність утруднюють збір урожаю й догляд за рослинами. Ті, хто не знає смакових якостей стиглих ягід агрусу, мають уяву про них лише зі смаку тих ягід, що продаються у фазі неповної або технічної стиглості, придатних для приготування варення і джемів, а не для десерту, що створює недобру репутацію цій цінній культурі.

Крім того, більшість сортів, яка культивується на присадибних ділянках, застаріла, сильно уражується борошнистою росою. Позаяк практично жоден плодорозсадник в Україні ще не вирощує нових сферотекостійких, слабошипуватих сортів, то це створює дефіцит саджанців і їх важко придбати. Хоч за останні роки завдяки плідній роботі селекціонерів, головним чином українських, російських та білоруських, вдалось створити багато нових цінних перспективних

Сорт Безшипний.

Сорт Африканець.

сортів, які високоврожайні, мають великі ягоди добрих смакових якостей, стійкі проти борошнистої роси, із слабошипуватими або й зовсім безколючковими пагонами.

Тож подаємо характеристику найперспективніших, які заслуговують на увагу.

Краснослов'янський. Виведений від схрещування сортів Авенаріус і Орегон. Ранньостиглий. Кущ середньої величини, напіврозлогий. Пагони шипуваті.

Ягоди округлі, темно-червоні, слабоопушені, великі (середня маса 5,3 г, найбільші — до 9 г), універсального використання: на десерт і для переробки.

Достоїнства: зимостійкість, стійкість проти борошнистої роси, універсальне використання ягід, ранньо-середній строк достигання.

Недолік: шипуватість гілок.

Машека. Виведений у Білорусії. Сорт середньопізнього строку достигання.

Кущ середньорослий, компактний. Пагони прямі і товсті, колючки довгі.

Ягоди середні й великі (середня маса 3—5 г), видовженоовальні, кремово-жовті, із щільною шкірочкою, соковитим світло-жовтим м'якушем, доброго кисло-солодкого смаку.

Достоїнства: висока стійкість проти борошнистої роси, зимостійкість, висока урожайність, універсальне використання ягід, легкість у розмноженні.

Недолік: шипуватість пагонів.

Сєверний капітан. Виведений у Росії. Середнього строку достигання.

Кущ сильнорослий, слаборозлогий. Прикореневі пагони чисельні, середньої товщини, прямі. Шипи короткі, поодинокі, трапляються рідко.

Ягоди неодномірні, округло-овальні, чорні, із сильним восковим нальотом, масою 3—4 г, з посереднім смаком і високими технологічними якостями продуктів переробки.

Характеризується прискореним розвитком, починає плодоносити на другий рік після садіння.

Достоїнства: висока стійкість проти борошнистої роси і антракнозу, підвищена зимостійкість, дуже висока врожайність, майже безшипність пагонів, легкість у розмноженні відсадками й живцями, високі лікувальні якості продуктів переробки.

Консервний. Виведений в Україні. Середнього строку достигання.

Кущ сильнорослий, компактний. Прикореневі пагони прямі, товсті, з невеликою кількістю шипів. Шипи поодинокі, середні, кінцівки пагонів без шипів.

Ягоди овальні або яйцеподібні, середня маса 3—4 г, червоно-зелені (за повної стиглості — темно-червоні), доброго кисло-солодкого смаку.

Достоїнства: висока стійкість проти борошнистої роси, зимостійкість, висока урожайність, універсальне використання ягід, слабошипуватість пагонів, легкість у розмноженні.

Чорномор. Сорт російської селекції. Середньопізнього строку достигання.

Кущ сильнорослий, компактний. Прикореневі пагони прямі, слабошипуваті. Шипи тонкі, поодинокі, трапляються рідко.

Ягоди середні й великі, овальні, мають темне забарвлення, за повної стиглості чорні, середня маса 3—4 г, кисло-солодкі, з винним присмаком.

Достоїнства: висока стійкість проти борошнистої роси, висока урожайність, універсальне використання ягід, висока зимостійкість, слабошипуватість пагонів, легкість у розмноженні.

Красень. Сорт української селекції. Середнього строку достигання.

Кущ середньорослий, середньорозлогий. Прикореневих пагонів середня кількість, вони тонкі, звисаючі, шипів мало, вони тонкі, кінцівки пагонів без шипів.

Ягоди середні й великі (середня маса 3—4 г), темно-червоні, дуже смачні.

Достоїнства: стійкість проти борошнистої роси, слабошипуватість пагонів, високі самоплідність, урожайність, зимостійкість, відмінні смакові якості ягід, легкість у розмноженні.

Недолік: розлогість куща.

Малахіт. Виведений в Росії. Середнього строку достигання.

Кущ сильнорослий, середньорозлогий. Пагонів значна кількість. Шипів небагато, вони середніх розмірів, поодинокі, подвійні й потрійні.

Ягоди великі (середня маса 4—6 г), округлі, зелені, з малахітовим відтінком.

Достоїнства: підвищена стійкість проти борошнистої роси, високі зимостійкість і урожайність, універсальне використання ягід, легкість у розмноженні.

Недолік: відносна розлогість куща, посередні смакові якості ягід.

Африканець. Виведений в Росії. Середнього строку достигання.

Кущ сильнорослий, у молодому віці компактний, у період плодоношення напіврозлогий. Прикореневі пагони прямі, майже безшипні. Шипи короткі, поодинокі, утворюються рідко і переважно при основі молодих кущів. Плодоносні гілки безшипні.

Ягоди середні, середня маса 3—4 г, овально-округлі, чорні, транспортабельні, добрі для переробки. Продукти переробки інтенсивно-червоного кольору, відзначаються гармонійним поєднанням цукрів і кислот.

Достоїнства: стійкість проти борошнистої роси, висока зимостійкість, майже безшипність гілок, універсальне використання ягід, висока врожайність.

Безшипний. Новий сорт, виведений в Росії. Середньопізнього строку достигання. Кущ сильнорослий, слаборозлогий. Прикореневих пагонів середня кількість, вони середньої товщини і без шипів.

Ягоди великі (середня маса 3,5—4,5 г), світло-червоні, краплиноподібної форми, доброго кисло-солодкого смаку.

Достоїнства: висока стійкість проти борошнистої роси, зимостійкість, безшипність пагонів, добрі смакові якості, універсальне використання ягід.

Із стійких проти борошнистої роси сортів заслуговують на увагу ще такі: *Сіріус, Легінь, Кий, Ліхтарик, Балтійський, Салют, Чорний Нєгус, Руський, Неслухівський, Кубанець, Пам'яті Негруля, Високий замок, НАУ-1* та ін.

І.І.Янко,
с. Попівка Миргородського р-ну Полтавської обл.

Занесені до Реєстру сортів рослин України

***Н**ові сорти південних і малопоширених плодових рослин селекції відділу плодових рослин Національного ботанічного саду НАН України, пристосованих до місцевих грунтово-кліматичних умов, занесені до Реєстру сортів рослин України на 2001 рік.*

Цей науковий і трудовий внесок співробітники відділу присвятили 100-річчю з дня народження академіка М.М.Гришка, засновника вищезгаданого ботанічного саду.

Подаємо коротку характеристику цих сортів.

Персик

Пам'яті Гришка. Жовтоплідний сорт пізнього строку достигання — кінець серпня — друга половина вересня.

Дерево сильноросле, формує чашоподібну крону середньої загущеності.

Плоди великі (110—130 г), забарвлення кремове з червоним рум'янцем, що займає більшу частину плоду. Форма плоду овальна, при основі скошена, вершина — витягнута. Шкірочка щільна, легко відокремлюється від м'якуша. Кісточка середня, видовженої форми, легко відокремлюється від м'якуша. Плоди мають надзвичайно привабливий виставковий вигляд.

М'якуш жовтий, соковитий, солодкий з приємною кислинкою, високих смакових якостей (5 балів). Вміст цукру — 12,2 %, органічних кислот — 0,5 %, вітаміну С — 13,8 мг%. Плоди універсального використання.

Сорт високоврожайний (45—50 кг з дерева), підвищеної зимостійкості.

Щедрий. Сорт пізнього строку достигання — кінець серпня — перша половина вересня.

Дерево середньої сили росту з розлогою кроною. Плоди великі (100—120 г), округлої форми з притупленою вершиною і темно-рожевим рум'янцем. Черевний шов мало виражений. Шкірочка легко відокремлюється від м'якуша. М'якуш білий, соковитий, кисло-солодкий, смачний. Вміст цукру — 10,8 %, органічних кислот — 0,75 %, вітаміну С — 12,3 мг%, дегустаційна оцінка — 4,5 бала. Кісточка середня, округла з добре вираженим вістрям, легко відокремлюється від м'якуша.

Сорт високоврожайний (60—70 кг з дерева), плоди універсального призначення. Рослини підвищеної зимостійкості.

Оксамитовий. Сорт середньо-раннього строку достигання — перша половина серпня.

Дерево середньої сили росту з розлогою кроною. Плоди середні

(90—100 г), округлої форми, кремового забарвлення, з густим карміновим рум'янцем, що займає майже весь плід і надає привабливого, ошатного вигляду. Шкірочка тонка, еластична з оксамитовим ніжним опушенням, легко відокремлюється від м'якуша. М'якуш біло-кремовий, соковитий, солодкий, високих смакових якостей, вільно відокремлюється від кісточки. Вміст цукру у плодах — 9,1 %, органічних кислот — 0,9 %, вітаміну С — 11,8 мг %. Кісточка дрібна, маса 4—5 г, округлої форми, трохи витягнута до вершини.

Урожайність з дерева висока — 40—60 кг. Сорт відзначається підвищеною зимостійкістю.

Любимець 2. Жовтоплідний сорт.

Дерево середньої сили росту. Плоди великі (150—170 г), овальної форми, з чітко вираженим потовщеним дзьобиком.

Опушення середнє. Шкірочка щільна, середньої товщини, жовто-кремова, з темно-рожевим рум'янцем, який займає третину плоду, легко відокремлюється від м'якуша. М'якуш жовтий, соковитий, дещо хрящуватий, солодкий з приємною кислинкою, високих смакових якостей (5 балів). Вміст цукру — 11 %, органічних кислот — 0,6 %, вітаміну С — 14,3 мг%. Кісточка середня, легко відокремлюється від м'якуша. Насінна камера світло-малинова.

Сорт високоврожайний (50—70 кг з дерева). Дерева мають підвищену зимостійкість.

Абрикос

Пам'яті Кащенка. Сорт раннього строку достигання.

Дерево середньої сили росту, з підвищеною зимостійкістю. Плоди випукло-овальні, трохи

сплющені з боків до вершини, великі (45—50 г), ошатні, жовті, з карміновим рум'янцем при основі плоду, високих смакових якостей (5 балів). М'якуш оранжевий, соковитий, щільний, ароматний. Вміст цукру — 12 %, органічних кислот — 1,0 %. Кісточка середня, округла, масою 4 г, легко відокремлюється від м'якуша. Достигають плоди у другій половині липня.

Урожайність з дерева 40—50 кг. Сорт відзначається підвищеною зимостійкістю. Плоди універсального використання.

Ботсадівський. Сорт раннього строку достигання — кінець липня.

Дерево середньої сили росту. Плоди великі, округлі, сплющені з боків. Шкірочка із середньою опушеністю. Основне забарвлення плоду — жовте, з розмитим рум'янцем. Плоди зовні привабливі. М'якуш жовтий, ніжний, соковитий, солодкий, смачний, дегустаційна оцінка 5 балів. Кісточка середньої величини, масою 4—5 г, вільно відокремлюється від м'якуша.

Урожайність з дерева — 80—100 кг. Сорт відзначається підвищеною зимостійкістю, плодоносить регулярно. Плоди універсального використання.

Алича

Київська гібридна. Сорт відзначається раннім строком достигання. В умовах Києва — це перша половина липня. Урожайність стабільна — 40—70 кг з дерева.

Дерево середньої величини,

швидко росте, з напівкулястою кроною, невибагливе до умов вирощування. Плоди одномірні, масою 20—25 г, округлі, фіолетово-бурі. Шкірочка середньої товщини, із слабким нальотом. М'якуш темно-кремовий, соковитий, що тане, кисло-солодкого приємного смаку, вміст цукрів — 5,7%, органічних кислот — 0,96%, дубильних речовин — 2,06%, пектинових речовин — 0,10%, вітаміну С — 14,6 мг%, каротину — 0,17 мг%, дегустаційна оцінка — 4—4,5 бала. Кісточка середня, овальна, слабко відокремлюється від м'якуша. Рослини відзначаються підвищеною зимостійкістю.

Актинідія

Рубінова. Рослина — дерев'яниста ліана. Має підвищену зимостійкість, невибаглива до умов вирощування, потребує щорічного обрізування, вирощується на опорах чи шпалері. Плоди інтенсивного пурпурового забарвлення, середня маса — 9—10 г. Вміст цукру — 8,5 %, органічних кислот — 0,6 %, вітаміну С — 123,5 мг%, смакові якості — 4,8 бала.

Використовуються свіжими і консервованими. Особливо красиві компоти з пурпуровим соком. Урожайність з куща — 10—12 кг. Достигають плоди в першій декаді вересня.

Оригінальна. Як і всі ліани потребує опори, щорічного обрізування. До умов вирощування невибаглива, але в посушливі роки треба поливати. Має підвищену зимостійкість. Плоди зелені, оригінальної витягнуто-циліндричної форми, маса — 14—16 г. Використовують свіжими і консервованими.

Урожайність 10—12 кг з куща. Достигають плоди наприкінці вересня.

Караваєвська. Сорт пізньостиглий, потребує опори, щорічного обрізування, до умов вирощування невибагливий. Плоди мають буре забарвлення, 8—9 г, конусоподібної форми, вміст цукру — 8,6%, органічних кислот — 0,45%, вітаміну С — 130,2 мг%, смакові якості — 4,5 бала.

Урожайність з куща 22—24 кг (завдяки закладанню на кущі великої кількості дрібних плодових гілок). Рослина зимостійка. Достигають плоди наприкінці вересня — на початку жовтня.

І.М.Шайтан,
Л.М.Чуприна,
О.Ф.Клименко,
І.К.Кудренко

Спробуйте виростити гранат

Із кісточки без особливих зусиль можна виростити гранатове деревце. Для цього потрібно свіжий, непошкоджений плід граната розрізати навпіл, відокремити кісточки і підсушити на пласкій посудині. Потім замочити на ніч у молоці, щоб краще проросли.

Наступного дня, додавши до грунтосуміші для квітів трохи піску, висіяти кісточки у невеликі горщики. Грунтосуміш необхідно злегка полити відстояною водою, а потім прикрити горщики поліетиленовим пакетом і закріпити його. Горщики треба поставити у світле тепле місце і постійно підтримувати грунт у вологому стані.

Приблизно через 14—21 день, коли з'являться перші сходи, поліетиленовий пакет потрібно зняти.

Наприкінці травня — на початку червня рослини бажано виставляти на вулицю, добре підживлювати і щедро поливати відстояною водою.

Через рік після висівання рослину слід пересадити у більшу посудину і продовжувати підживлювати, поливати, розпушувати грунт та обприскувати.

Через 5—6 років отримаєте корисні для здоров'я плоди з приємним смаком. Гранатовий сік містить до 19 % лимонної кислоти, танін, вітамін С.

Плодами граната відомий лікар Гіппократ радив лікувати хвороби шлунка і опіки. Із спалених шкірок граната готують мазь, яку застосовують від хвороб шкіри. Відваром квіток лікують ротову порожнину і шлунок. Кора гілок містить пелетерин, який сприяє вигнанню глистів з організму людини.

У листі, корі коренів і гілок міститься велика кількість (до 32 %) дубильних речовин, які використовуються для виготовлення фарб.

Бажаємо вам успіхів у вирощуванні цієї цінної субтропічної рослини на підвіконні.

З.Гурська,
О.Щур,
методисти Хмельницького обласного еколого-натуралістичного центру

Застосування раундапу в ягіднику

Мене цікавить таке: чи можна гербіцидом раундап обробляти суничну ділянку і як саме? Бо в одному з номерів "ДСГ" читала статтю про раундап, але про його дію на суницю там сказано дуже мало і не зовсім зрозуміло. Чи не пошкодить він кущам, як і коли його вносити? Чи можна на наступний рік після внесення гербіциду сіяти пшеницю, чи не знизиться врожайність?

С.В.Калинюк,
Івано-Франківська обл.

Як відомо, гербіцид раундап дуже ефективний у боротьбі з пирієм. Якщо ваш суничник засмічений цим бур'яном, то слід подумати про закладання його на новому місці. Бо незабаром пирій витіснить суницю. Механічне знищення пирію в суничнику не зовсім ефективне, бо неможливо повністю вибрати його паростки й кореневища, не пошкодивши кущів суниці. А коли спробуєте внести раундап, то знищите й суницю. Але дуже ефективно внести раундап на запирієній ділянці, яку виділили під закладання суничника. Гербіцид слід вносити як мінімум за 2 тижні до переорювання чи перекопування ділянки. Рекомендована доза: 90 мл раундапу розвести у 10 л води і обробити 1 сотку. Ефективне великокраплинне обприскування.

Через 2 тижні рослини пирію та інших бур'янів почнуть жовтіти й відмирати. Це є ознакою того, що гербіцид подіяв добре. Під час перекопування кореневищ пирію можна не вибирати, хоч на вигляд вони наче й здорові, але вже не життєздатні.

Раундап належить до гербіцидів, які застосовують по вегетуючих рослинах. Він швидко розкладається в грунті. Тому пшениці, висіяній через рік після внесення гербіциду, він не зашкодить.

А ще раундап можна застосовувати проти пирію у насадженнях смородини і порічок. Добре це робити пізно восени (з другої половини жовтня), коли з кущів починає обпадати листя, а пирій у цей час продовжує вегетувати. У нижній частині кущів листя на гілочках слід пообшморгувати. Тоді можна приштамбові ділянки, де росте пирій, обприскати розчином гербіциду. При цьому треба стежити, щоб раундап не потрапив на наявне листя й зелені верхівки молодих пагонів, а змочування кори кількарічних гілок раундапом смородині не зашкодить.

Б.К.Донгаш

На присадибних ділянках і в колективних садах можна висаджувати практично усі групи садових троянд.

Передусім необхідно добре продумати й скласти план усієї ділянки, вибрати місце для троянд, підібрати сортимент для кожної клумби та рабатки — довгої вузької грядки з декоративними квітами уздовж стін, доріжок. Вибираючи місце для квітника, треба брати до уваги розміщення будинку на ділянці та його планування. Під троянди відводять відкриті сонячні місця, а з північного та північно-східного боків влаштовують захисні смуги із дерев і кущів.

Троянди, як правило, висаджують на найвидніших, парадних місцях — біля фасаду будинку, веранди або в окремому квітнику-розарії. Останній повинен мати насадження троянд різної форми, доріжки й газони. Класичне співвідношення їх площ 3:5:8.

Якщо перед будинком є палісадник, троянди висаджують у вигляді рабатки. У цьому разі біля самого паркану залишають доріжку, щоб можна було підходити до кущів і доглядати за ними. Можливе й інше розміщення троянд — у вигляді клумб, невеликих партерів, масивів, окремих груп або поодиноких насаджень на газонах, причому як у різних поєднаннях за висотою і кольором, у композиції з квітами, так і в односкладових *(див.малюнок)*.

У поодиноких насадженнях квіти повинні бути добре облистнені, красивої форми, яскраво та довго цвісти. Цим вимогам, зокрема, відповідають виткі й паркові троянди.

Гарний вигляд мають троянди на фоні будинку, але, як уже зазначалося, їх потрібно висаджувати із сонячного боку. Біля веранди краще садити пахучі сорти: *Дуфтвольське, Уайт Хрістмас, Соня, Майнцер Фастнах, Кардинал, Нью Доун, Крімсон Глорі.* Для вертикального озеленення веранд можна використовувати *виткі троянди.* Такі веранди мають ефектний вигляд. Виткими трояндами прикрашають також альтанки, трельяжі, висаджують їх навколо невеликих басейнів.

Висаджують кущі на певній відстані один від одного. Так, для чайно-гібридних троянд рекомендована відстань 40—50 см у ряду і 60—70 см між рядами, для троянд флорибунда і поліантових — відповідно

Троянди групи флорибунда в композиції з квітами:

а: 1 — троянда Хорридо; 2 — соняшник однорічний; 3 — гнафаліум пухнастий; 4 — дзвоники персиколисті (форма махрова біла);

б: 1 — троянда Хейнц Ерхардт; 2 — дельфіній гібридний Блю Джейн; 3 — лаванда гібридна; 4 — шавлія фіолетова;

в: 1 — троянда Четтер; 2 — айстра новобельгійська Ройял Блю; 3 — кореопсис великоквітковий; 4 — лілійник жовтий; 5 — айстра бордюрна.

Троянди в композиціях

25—30 і 50, ремонтантних — 50—60 і 70—80, паркових і витких 65—100 і 150—200 та для штамбових — 150—200 см (однорядні).

Найкращими для троянд є легкі суглинкові грунти, багаті на гумус, в які легко проникають повітря та волога. Добре ростуть ці квіти і на чорноземі. Важкі глинисті грунти, в яких довго затримується вода, необхідно дренувати. Для поліпшення фізичних властивостей таких грунтів у них вносять пісок, перегній, компост, торф. Легкі піщані грунти поліпшують додаванням до них дернової й компостної землі, а також органічних добрив. На болотистих, засолених і кам'янистих грунтах троянди ростуть погано.

Троянди бувають найрізноманітніших кольорів і відтінків — від чисто білих, жовто-оранжевих до яскравой темно-червоних. Білий колір пасує до будь-якого іншого, але він справляє краще враження у поєднанні з червоним (контрастніший). Слід також зважити на те, що квіти темних кольорів краще розміщувати ближче до глядачів, оскільки на великій відстані вони стають непомітними. Троянди білих та інших світлих забарвлень видно здалека. Вони, як правило, ошатні.

Після цвітіння паркові троянди й троянди диких видів не втрачають декоративності: на них з'являються яскраві оригінальні плоди, які приваблюють птахів і які можуть бути використані для приготування вітамінного чаю. З пелюсток густомахрових паркових троянд (центифольні, махрові форми, троянди ругоза та ін.) варять ароматне варення.

Високі розлогі сорти паркових троянд і шипшини багато господарів використовує для декорування господарських приміщень та захисту присадибних ділянок від шкідливого впливу проїжджої частини вулиці.

Адреса відправника, індекс

....

....

....

....

Адреса одержувача, індекс

....

....

....

....

....

Центр послуг "Дім, сад, город" пропонує післяплатою книги та журнали.

Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення.

Якщо вартість замовлення становить від 5 до 10 грн., то вартість пересилки + 3 грн., 11—15 грн. + 4 грн.; 16—20 грн. + 4 грн.50 коп.; 21—35 грн. + 6 грн.; 36—50 грн. + 7 грн.; 51—60 грн. + 8 грн.; 61—80 грн. + 9 грн.; 80 — 100 грн. + 15 грн.

Гроші наперед і в конвертах не висилати. Чітко пишіть повну адресу з новим індексом, прізвище, ім'я, по-батькові.

Замовлення надсилайте на адресу: 02002, Київ-2, а/с 208.

Добірки журналів: **"Квіти України"** за 2000 р., 12 шт. — 18 грн., **"Дім, сад, город"** за 2000 р., 12 шт. — 18 грн., **"Туризм сільський зелений"** та **"Чумацький шлях"**, 10 шт. за різні роки — 15 грн., **"Будьмо здорові"** 10 шт. за різні роки — 15 грн., **"Наш дім"** , 10 шт. за різні роки — 15 грн., **"Пасіка",** 10 шт. за різні роки — 15 грн., **"Виноград. Вино",** 10 шт. за різні роки — 15 грн.

Збірники із серії "Бібліотека квітникаря": "Троянди", "Іриси", "Гладіолуси", "Магнолії", "Однорічні рослини", "Дворічні рослини", "Водойма в саду", "Ліани в саду", "Сукулентні рослини", "Квітник без шкідників і хвороб", "Айстри"

Ціна одного примірника 1,80 грн. (без вартості пересилки). Ціна за збірник **"Айстри"** — 2 грн.50 коп.

Збірники з виноградарства та виноробства: **"Ода вину"** — 1,50 грн.; **"Поради майстра виноградаря — початківця"** — 1,50 грн.; **"Вино з власного підвалу. Випуск 2"** — 1,50 грн.; **"Виноград, вино. На здоров'я!"** (Історія виноробства, корисні поради, рецепти, лікування вином, інше) — 1,50 грн.; **"Виноград на дачі"** — 1,50 грн.

Збірники по здоров'ю: **"Лікарські рослини в науковій медицині"** — 1,50 грн.; **О.Світко "800 років рецептам здоров'я"** — 1,50 грн.; М.Амосов **"Здоров'я"** — 2 грн.; **"Мое мировоззрение"** — 3 грн.; **"Експеримент: провал чи успіх?"**— 1 грн.; Резнікова **"Травы в вашем доме"** — 1,50 грн.;

Збірники: О.Лашко **"Кури"** — 2 грн.; **"Кухоль меду"** — 2 грн.; **"Ремонтуємо самі" — 0,50 грн.; "Біодом"** — 2 грн.; **"Сантехнические работы дома"** — 1,80 грн.; **"Дичина під чарку"** — 1,30 грн.; **"Календар рибалки"** — 1,50 грн.; Всеукраїнський каталог по зеленому туризму **"Відпочивайте в українському селі"** (опис цікавих маршрутів та адреси садиб для відпочинку) — 3 грн.; **"Сільські садиби Гуцульщини"** (каталог з адресами) — 2 грн.; **"Сад і город без шкідників та хвороб"** — 1,30 грн.; **"Три урожаї на рік"** — 1,30 грн.

Книги: 1. Н.Замятина **"Полезные травы на вашем участке".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 2. Ю.Марковский **"Каменистые сады".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 3. Е.Немова **"Дизайн вашего участка".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 4. М.Киреева **"Лилии".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 5. Н.Ширяєва **"Узамбарские фиалки".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 6. **"Комнатные растения. Целители в вашем доме".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 7. В.Воронцов **"Сад и огород в квартире".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 8. Д.Семенова **"Кактусы и другие суккуленты в доме и в саду".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 9. Д-р Д.Г.Хессайон **"Все об аранжировке цветов".** Ціна з пересилкою — 30 грн. 10. Д-р Д.Г.Хессайон **"Все о деревьях и кустарниках".**Ціна з пересилкою — 30 грн. 11. Д-р Д.Г.Хессайон **"Все о розах".** Ціна з пересилкою — 30 грн. 12. Д-р Д.Г.Хессайон **"Все об овощах".** Ціна з персилкою — 30 грн. 13. Д-р Д.Г.Хессайон **"Все о луковичных".** Ціна з пересилкою — 30 грн. 14. А.Гревцова, Н.Казанская **"Кизильники в Украине".** Ціна з пересилкою — 25 грн. 15. Г.Янтра **"Цветы в вашем доме".** Ціна з пересилкою — 90 грн.
16. **"Ваш сад".** Практическая энциклопедия садовода и цветовода. 346 с. Ціна з пересилкою — 60 грн.
17. **"101 идея составления букетов".** Практичні поради по аранжуванню квітів. Ціна з пересилкою — 45 грн.
18. Серія "Зелений доктор": Енгельберт Кьоттер **"Комнатные растения. Диагностика болезней".** Опис 100 найпоширеніших кімнатних рослин. 88 с. Ціна з пересилкою — 40 грн.; 19. **"Все о комнатных растениях"** Руководство для любителей комнатных растений. Опис, агротехніка, догляд, 318 с., гарно ілюстрована. Повний довідник про 500 видів кімнатних рослин. Ціна з пересилкою — 60 грн.

Вирізати, заповнити і вкласти в конверт

Центр послуг "Дім, сад, город"

Прошу надіслати мені такі примірники книг (журналів) у кількості (вписати потрібне) на суму:

....
....
....
....
....

Вашу адресу заповнити на звороті у графі "Адреса одержувача", писати розбірливо і чітко

Центр слухової реабілітації

Сучасні дослідження показали, що кожна третя людина має порушення слуху, понад 10 відсотків людей потребують корекції вад слуху за допомогою слухових апаратів. Ось чому у 1991 році було засновано Центр слухової реабілітації "Аврора", фахівці якого повертають людям з вадами слуху можливість чути і безперешкодно спілкуватися. У цьому році Центр святкує своє перше десятиріччя. Слово — його керівникові, головному лікареві В.Е.Федоруку.

— Наш центр було засновано з метою професійної допомоги дітям та дорослим зі стійкими вадами слуху. За роки його існування цю допомогу отримали понад 14 тисяч пацієнтів. Міністерство охорони здоров'я України ЦСР "Аврора" акредитувало на вищу категорію як медично-реабілітаційний заклад і він має ліцензію Держстандарту України.

— Як ви працюєте з пацієнтами?

— Ми виконуємо повне обстеження функції слуху людей будь-якого віку, включаючи немовлят, слухопротезування апаратами OTICON, виготовляємо індивідуальні вушні вкладки найвищої якості, забезпечуємо слухові апарати елементами живлення, а також проводимо курс занять для дітей з розвитку слуху та мовлення, підготовку дітей з вадами слуху до школи. Крім того, пропонуємо сучасне діагностичне обладнання для фахівців-аудиторів, сигнальні та комунікативні системи для глухих.

— Центр багато дбає про дітей. Розкажіть про це докладніше.

— Повна або часткова втрата слуху в дитини — це єдина фізична вада, яка призводить до зниження інтелекту, затримки розумового розвитку. Кожний день без звуків для такої дитини — неминуче відставання. Ми маємо унікальну в Україні систему тестування новонароджених. Процедура нескладна: вже через 10—15 хвилин з певністю визначаємо, як чує дитина. Якщо втрата слуху виявлена до шестимісячного віку, результати слухопротезування та слухової допомоги найефективніші. Саме слухової допомоги, оскільки діти, які не чують, без спеціального навчання не можуть оволодіти усним мовленням і користуватися залишковим слухом для пізнання навколишнього світу. Чудові наслідки дає застосування для занять інтерактивного комп'ютерного відеофонатора "Видима мова". Наші маленькі пацієнти виростають нічим не відрізняючись від здорових однолітків. Вони вчаться у звичайних школах, закінчують вищі учбові заклади, знають різні мови, захоплюються танцями і музикою. Показовим є той факт, що колишній президент США Біл Клінтон не тільки живе, але й керував державою із слуховими апаратами на обидва вуха.

— З-поміж великої кількості різних слухових апаратів ви віддаєте перевагу цифровим фірми OTICON. Що собою являє такий апарат?

— Цифрові слухові апарати мають практично необмежені можливості для компенсації індивідуальної втрати слуху. Головна їхня перевага не в тому, щоб підсилити звук, а в тому, щоб забезпечити якість звуку та розбірливість мовлення навколишніх людей. Приємно відзначити, що фірмі OTICON належить пальма першості у розробці першого у світі цифрового слухового апарата DigiFocus. По-суті, це міні-комп'ютер, який може компенсувати втрату слуху в діапазоні до 105 дБ і забезпечити розбірливість мови навіть в умовах шуму. Не випадково у 1996 році ця розробка фірми OTICON увійшла до десятки найвизначніших досягнень техніки в галузі медичної допомоги людям. Приємно й те, що апарати цієї фірми набагато дешевші порівняно з аналогічними апаратами інших виробників за рахунок високої надійності та тривалого терміну служби (до 20 років).

Я хочу чути все!

Обстеження немовляти за допомогою педіатричного аудіометра PA2 (PA5).

Центр слухової реабілітації "АВРОРА"

Ліцензія МОЗ України № 32646-ЮР

Пропонує дітям і дорослим:
Повний комплекс аудіологічного обстеження (включаючи немовлят).
Понад 50 моделей слухових апаратів
OTICON.
Заняття з розвитку слуху та мовлення у дітей.

Наша адреса: 03057, м. Київ, вул. Академіка Янгеля, 16/2.
Тел: (044) 236-9594, 236-9590, факс (044) 236-9581

Байт — остання їжа для мухи

Протягом тривалого часу мухи є серйозною проблемою для людства у багатьох сферах господарювання: вони знижують якість продукції і послуг, завдають значних збитків.

Мухи — переносники величезної кількості патогенних мікроорганізмів: Salmonella, Shigella, Eschericha coli, Streptococcus, Staphylococcus та ін. Наприклад, яйця, забруднені екскрементами мух, не тільки втрачають товарний вигляд, але можуть бути, наприклад, причиною спалаху сальмонельозу.

Мухи — джерело занепокоєння. На птахівничих і тваринницьких фермах це призводить до зниження продуктивності. У ресторанах, кафетеріях, барах поява мух просто неприпустима — це не тільки антисанітарія, але це в значній мірі шкодить репутації закладу.

Раніше боротьба з мухами забирала багато часу і сил. Розпилення суспензій і емульсій інсектицидів не завжди забезпечувало 100% ефективність внаслідок недостатньої тривалості контакту літаючих комах з обробленою поверхнею. Харчові принади донедавна також не могли конкурувати з набагато привабливішими для мух залишками їжі, органічними відходами.

Поява Байту докорінно змінила ситуацію. Байт — харчова принада для знищення мух — являє собою дрібні гранули яскраво-жовтого кольору. Завдяки унікальному поєднанню в препараті статевого феромону мух цис-трикозену і привабливих харчових компонентів мухи миттєво знаходять і охоче поїдають принаду.

Байт — це:

- Швидкий інсектицидний ефект
- Максимальне зниження кількості мух аж до повного винищення
- Довгостроковий і надійний захист від мух
- Ідеальна препаративна форма для боротьби з мухами, не потрібні підготовчі заходи
- Безпечний для людей і тварин, не потрібно використовувати спеціальне устаткування, засоби захисту
- Широкі можливості застосування.
- Зручність і простота використання. Можна використовувати сухим і у вигляді розчину

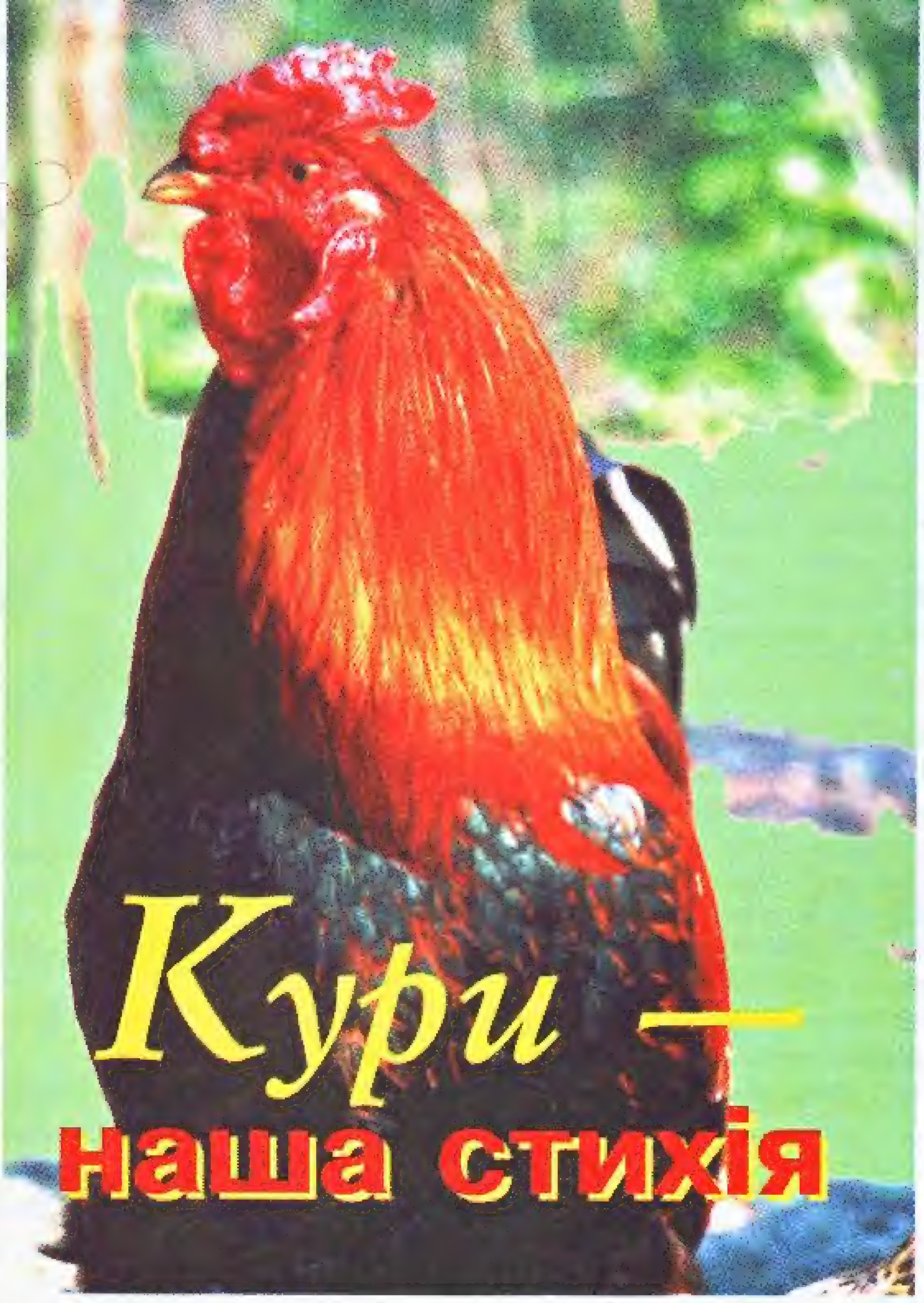
Застосування дуже просте і має декілька способів:

1. Гранули розкладають на підкладки (кришка, блюдце) у місцях найбільшого скупчення мух із розрахунку 2,5 г на 1 приманну станцію (1 м²).
2. Гранули розчиняють у воді (50 г препарату на 25 мл води) і наносять щіточкою на стіни біля дверей і вікон або поверхні, що приваблюють мух.

Препарат можна придбати у ветеринарних аптеках України.

Байт швидко і надовго позбавить Вас від мух.

Ліцензія серія АА №048546

Кури — наша стихія

Перед тим як почати розповідь про методи ведення господарства, давайте познайомимося: мені, Замотайло Дарині Володимирівні, та моєму чоловікові, Замотайлові Олексію Івановичу, вже за п'ятдесят. Проїздили по гарнізонах і містах колишнього Союзу тридцять років. Чоловік авіаційний інженер-механік, остання посада — викладач Харківського вищого військового інженерного училища. У 1996 р. залишили Харків і переїхали жити до села, стали селянами. Багато знайомих відмовляли нас, але ми все-таки купили невеличкий будиночок з городом та садком і стали вести господарство.

Якщо із садівництва і городництва ми літературу мали, то про домашню живність на той час до рук нічого не потрапляло. А практики сільського господарювання, зрозуміло, не мали, тому й вибрали, як нам видалося, найпростіший вид живності — курей. Адже будь-який господар у селі без курки не обходиться. Й ось уже п'ять років розводимо курей. Щодо іншої живності, то життя покаже, чи вона "підійде" до нашого двору. А курей тримаємо не лише з матеріальної вигоди, а й для душі, тому вони в нас незвичайні.

Наші кури почали свій родовід з харківського ринку. За порадою знайомої чоловік поїхав на ринок подивитися, де і яку породу курей продають. Познайомився з господарями і купив у них 21 яйце. Це було в березні 1996 р. Наші знайомі взяли їх на інкубацію і з них вилупилося 15 курчат. Оскільки господарі яєць тримали в стаді курей різних порід, то в нас вивелися схрещені курчата, а коли підросли, то виокремилися три півні і три курочки породи Брама. Один півень, правда, дуже нагадував кохінхінську породу, а в курочки почали рости чуб і борода. Побачивши таких дивних курей, стали шукати господарів подібної птиці. Та куди ми не зверталися й куди не писали, а наслідків ніяких. І тоді я сама зважилася на власну селекцію.

Селекція у домашніх умовах

Заки тримали десяток-другий, проблем не мали. А коли вдалися до селекції, стали тримати сотню і проблеми посипалися, як з неба град у ясний день. Заради селекції довелося самим змайструвати власний інкубатор. Та одна справа читати й уявляти, а інша, коли візьмешся за якусь справу. І з'ясувалося, що це не так просто, якщо навіть користуєшся тими порадами й рекомендаціями, що подаються в публікаціях. Довелося шукати вхід, і ми його знайшли. Відшукали шлях до Інституту птахівництва у селищі Борки Харківської області. І вельми вдячні спеціалістам та бібліотекарям Інституту, котрі так багато надавали нам уваги.

Отже, для того щоб відібрати два-три десятки курчат, котрі відповідали б нашим вимогам за екстер'єром, доводиться інкубувати до двох тисяч яєць. Стали продавати своїх курчат. І на запитання, якої вони породи, відповідаємо так:

— Кури для душі м'ясо-яєчного спрямування.

Ці, скажемо, нашої селекції, кури за належного догляду набирають маси від 2,5 до 4 кг, несучість — 140—180 яєць на рік. За чотири роки селекції вивели гарних чубато-бордових, димчастих, білих і чорних. А також є світлі і полові брами. Кури вельми спокійні, ручні, і є окрасою двору.

Ця робота великих прибутків не дає, але наше господарство все-таки рентабельне. А найголовніше, що кури приносять нам велике задоволення. Нашого одного знайомого було прооперовано — катаракта. Змушений був днями просиджувати вдома у самоті. Ми подарували йому курку і він просто звеселів. Вигадав їй ім'я, вона на нього відгукується. Годує її, а курочка всюди його супроводжує, і не відходить від нього.

Щоб придбати наші кури та курчата, люди приїздять з різних областей України. Зрозуміло, хочеш мати здоровий молодняк, потрібно, аби він походив від здорових курей, а відтак і з високоякісних яєць. Та ще й належний догляд за птицею, від якої сподіваємося мати якісне потомство.

Отже, покупцям курей даю поради з власного досвіду. Про свій досвід утримання та виведення молодняка розповім і в цьому матеріалі.

Про годівниці і напувалки та "оселі" для птиці

Годівниці й напувалки повинні бути скляні або пластикові, чи емальовані, можуть бути й дерев'яні, але не металеві, які окислюються. Це пов'язано з тим, що курчат доводиться напувати кислим молоком, марганцівкою, водним розчином, до якого додаю антибіотики, йод.

Ми зупинилися на вакуумних напувалках, що є в продажу, а годівниці у нас дерев'яні. Якщо скористатися власною фантазією, то годівниці можна виготовити із одноразових пластикових пляшок, розрізавши їх поздовж осі. Для піску, гравію, черепашок і сухого корму придатні і консервні банки.

Курчат без квочки вирощуємо у картонних коробках-вольєрах, розміри яких можуть бути різні. У нас, наприклад, 100х60 см і висотою до 30 см. Це для 20—30 курчат. Вольєри обладнуємо самі з кількох коробок. Зараз на базарах їх можна добути в достатній кількості. Дно коробки застелюємо плівкою. На плівку в два-три шари кладемо газети, які вбирають вологу, а на газети стелимо дрібне сіно, солому, стружку або лузгу від соняшникового насіння, але ні в якому разі не тирсу. Вся ця маса має бути суха, чиста і без плісняви. У приміщенні для курчат потрібно підтримувати температуру не нижче

+30°С, особливо в перші два тижні після виходу їх на світ.

Один край коробки обладнується так, щоб вийшов будиночок, вгорі прикріплюємо настільну лампу потужністю 25 Вт. Можна зробити й по іншому. Таку ж лампу з патроном вмонтували в літрову банку, скориставшись капроновою кришкою. В нижній частині "будиночка" робимо отвір-нірку. Це і є "мама-квочка", де курчата гріються. Й тут головне — гарантувати пожежну безпеку.

Для обігрівання використовуємо і пластикові пляшки. Наповнюємо їх гарячою водою (до 70°С), обгортаємо старими газетами і розкладаємо у коробках. Коробки-вольєри ставимо на стільцях, дивані, столі чи на будь-якій підставці, тільки не на підлозі, щоб швидко не охолоджувалися.

Курчата, які переохолоджуються, частіше хворіють. Отже, головна тут умова, — щоб було чисто, тепло, сухо й світло.

Тепер про годівлю

Перші три дні курчат годуємо вареним яйцем, протертим на дрібну тертушку, і замішаним з меленою кукурудзою та трав'яним борошном із сушеного листя кропиви. Оскільки курчат не вакцинуємо, то для профілактики захворювання перші два тижні до корму додаємо біовіт, до складу якого входять вітамін B_{12} та антибіотик тетрациклін. Зараз дехто радить застосовувати байтрил — антибіотик широкого спектру дії. Ми його використовували, але відмовилися, бо, на нашу думку, він не дає того ефекту, на який сподівалися. Адже це не вакцина і захворюванню він не запобігає.

Вважаємо, що біовіт підвищує опірність організму захворюванням. Препарат додаємо до ранкової даванки згідно з інструкцією. Якщо застосовуємо біовіт—80, то по 0,63 г на кілограм живої маси. Нас дехто запитує, а як це визначити й зробити? Добове курча важить 30—40 г, якщо, наприклад, у господарстві два десятки курчат, то вони важать у середньому 700—800 г.

Отже, одна чайна ложечка біовіту з чубком важить приблизно 1 г, а це і буде норма для двадцятьох курчат. Починаючи з тижневого віку, норму подвоюємо, тобто даємо дві чайні ложечки.

Вранці до мішанки з яйця та кукурудзяних круп додаємо біовіт, легко зволожуємо кислим молоком, перемішуємо і розкладаємо до годівниць.

З четвертого дня після вилуплення курчат намагаємося, щоб годівля була різноманітною: яйце замінюємо сиром, а замість кукурудзи даємо зернову суміш: 50 % меленої кукурудзи, 40 % меленої пшениці і 10 % меленого ячменю. До цієї маси додаємо ще варену моркву, а з п'ятого дня починаємо вводити варену картоплю із розрахунку одна картоплина, величиною з куряче яйце, на десятеро курчат.

Картоплю перетираємо на тертці, старанно перемішуємо із змеленою зерновою сумішшю.

Починаючи з п'ятого дня, у напувалках постійно є кисле молоко. А взагалі, замість води перші два тижні напуваємо НУТРОЇЛОМ. Це водорозчинний комплекс вітамінів з мікроелементами та селеном. З мінеральних добавок — крейда, черепашки і протерті на дрібне сито яєчні шкаралупи. І обов'язково цю шкаралупу необхідно просмажити у духовці або печі чи проварити для дезінфекції. Даємо також дрібний гравій і річковий пісок. З першого дня — зелену або сушену кропиву, а в міру росту курчат до зеленого корму додаємо ще кріп, амарант, люцерну, петрушку, зелену цибулю, часник, лободу. Все це подрібнюємо, кладемо до годівниць, а курчата вже вибирають, що їм до смаку.

До цієї суміші поступово додаємо й іншу зелень: кульбабу, подорожник, деревій. У невеликій коробочці постійно лежить амарантове насіння — Оксамитовий хвіст. Його можна давати разом з амарантовою половою, вона м'яка й ніжна. І головне — це премікси — вітамінно-мінеральні добавки з мікроелементами.

І ще хотіли б звернути увагу тих, хто розводить курей, на режим годівлі. Маса для годування лежить у годівницях постійно, увесь день. Курчата самі собі встановлюють режим: одні гріються, інші пасуться. Світло вмикаємо з шостої ранку і до 20 години вечора, якщо рано темніє. На ніч курчат переселяємо до окремої коробки, на дно якої кладемо сіно. Коробку обставляємо пляшками з гарячою водою і обгортаємо ці пляшки, аби вони повільно холонули. Такого тепла курчатам вистачає на всю ніч.

Коробку накриваємо легкою тканиною і залишаємо невеликі отвори, через які надходить свіже повітря. А якщо надворі тепло і сонячно, вольєр виносимо і ставимо на стільці. Одну частину коробки прикриваємо — затінюємо, якщо прохолодно, — накриваємо прозорою плівкою. А коли земля уже належно прогрілася і суха, то з тижневого віку випускаємо курчат і на траву, але на те місце, яке з осені було посипане вапном і перекопане. Радимо так робити всім. Це також якоюсь мірою запобігає захворюванню курчат. Премікси для курчат даємо до п'яти місяців, а потім переходимо на премікси для курей і вже годуємо, як дорослу птицю. Вранці — зволожена сироваткою зернова суміш з макухою, висівками та преміксом за нормою, а протягом дня — різноманітні мішанки.

Приблизний їхній склад такий. Варена картопля, коли варимо, трішки кладемо солі та ще червоний гострий перець із змеленою зерновою сумішшю та макухою — це заправка для овочів. До складу овочів входять: кормові та цукрові буряки, брюква, дайкон, топінамбур, гарбузи, різна капуста, морква. А ще додаємо і некондиційні яблука. Овочі подрібнюємо сікачем у дерев'яному ящику.

Увесь рік даємо зелень: влітку — свіжу, взимку — сушену. А також сушимо на зиму й ряску. Збираємо ягоди червоної горобини. У спеціальних ящиках, у хлівах, завжди є гравій та черепашки. Молодняк, що вже підріс, влітку годуємо чотири рази на день, а під осінь переходимо на триразову годівлю. У міру скорочення світлового дня вмикаємо світло. Увечері світло горить до двадцятої години, а вранці вмикаємо з п'ятої.

Хотілося б зауважити, що в 1999 р., коли вимикали струм, несучість практично припинялася. А зараз, коли вже світла не вимикають, кури несуться дуже добре. Сарай наш дерев'яний, теплий, є в ньому вентиляція. Кури породи Род айланд, виведені в перших числах травня, вже у листопаді почали нестися, а ті, що важчі, почали нестися на початку січня і в лютому.

Ми — й ветлікарі

Тепер про захворювання, з яким нам довелося мати справу. Літо 1999 р. в нашій місцевості запам'яталося великим падежем птиці. У деяких господарствах він становив до 90 %. Односельці приходили по допомогу, але й ми самі були не в кращому становищі. Чоловік узяв курчат, що захворіли, й поїхав до Харківського Інституту птахівництва, до відділу хвороб.

В Інституті ветспеціалісти встановили в наших кур-

чат запалення усіх внутрішніх органів. Порекомендували кілька антибіотиків, але ж ми вже їх застосовували. І тоді самі почали шукати причину захворювання птиці. Переглянули всю спеціальну літературу, яка була в нашій бібліотеці, і прийшли до висновку, що це кокцидоз. Захворювання почалося через два-три дні після дощу, — було надзвичайно жарко й надмір вологи, а це найсприятливіші умови для розвитку кокцидій. Знаючи про це, ми вже влітку 2000 р. тримали курчат після дощу в металевих клітках, але, як тільки земля просохла, випустили їх до саду. Днів через три вранці зауважили, що кілька курчат пригнічені, — до годівниць і не підходять, зобики в них порожні, але здуті.

Найперше розвели байкокс і курчат, що захворіли, поселили до клітки й примусово із шприца влили по два кубики розведеного за нормою у воді препарату. Якщо курчата самостійно не підходили до напувалки, процедуру через годину повторювали. До обіду їхній стан поліпшився, але не годували, напували кисляком і сироваткою. Усе поголів'я два дні напували байкоксом. Вважаємо, що цей препарат ефективний та зручний у застосуванні.

Із антибіотиків можемо ще порадити левоміцетин. На 1 л води одна таблетка 0,5 г і ще додати 0,5 г піперазину. Випоювати 5 днів. До корму можна ще додавати сульфадіметоксин. Це лікування необхідне, оскільки курчата, котрі перехворіли, відстають у рості.

На кокцидіоз хворіють не лише курчата, а й дорослі кури, якщо в приміщенні, де вони утримуються, волого й брудно. У них може виникнути запалення яйцеводу, а також вони помітно худнуть. Стан курей визначаємо за кольором яєць і за послідом. Вранці вмикаємо світло і дивимося, який послід під сідалом. Кури ще сидять на своїх місцях і легко визначаємо, під якою куркою він рідкий. Таку курку оглядаємо, уважно обмацуємо. Якщо зоб у неї не спорожнів за ніч, значить, щось з нею негаразд. Забираємо із стада, напуваємо кисляком. Якщо кишківник запрацював, зобик вивільнився, тоді даємо їй 0,25 г левоміцетину вранці й увечері і годуємо змеленою зерновою сумішшю з біовітом. Так лікуємо три дні. Якщо в осінньо-зимовий період дощить і волого, то біовіт періодично додаємо до ранішньої годівлі всьому поголів'ю. Такий режим витримуємо близько двох тижнів.

А також періодично робимо дегельмінтизацію. На ніч кожній особині до дзьобика вкладаємо 0,25 г піперазину, це, звичайно, дитяча доза, але ми вважаємо, що більше й не треба. У літературі рекомендують давати вранці, але ми відмовилися від цього, і ось чому. Якщо ліки давати вранці, то глисти, що вийшли, потрапляють до підстилки, до вольєру і кури їх можуть дзьобати. А нічний послід залишається під сідалом, вранці його прибираємо, пересипаємо хлорним вапном і закопуємо.

Послід у пташнику прибираємо кожного ранку, підстилку міняємо раз на тиждень. Підлогу посипаємо сухим вапном (негашеним) і настилаємо шар соломи. Періодично (тричі на тиждень) випоюємо нутрил.

Хвороби ніг лікуємо так. У літровій посудині готуємо крутий розчин марганцівки (темно-вишневого кольору), температура води не вище плюс 40°С. Ставимо курку лапами в посудину і тримаємо 10—15 хв., після чого лапки сушимо і змащуємо олією з неостомазоном. Суміш така: один кубик неостомазону на півлітра олії. Якщо хвороба не запущена, то однієї процедури вистачить, якщо не очистилися, то через тиждень повторюємо. Можна ще змащувати відпрацьованим маслом або автолом.

Буває, що молоді кури з великими труднощами несуть яйця, зазвичай, це ті, що перехворіли на кокцидоз і в яких хворий яйцевивід. Як завше, така курка довго сидить у гнізді, напружується, може бігати по хліву й кричати. Якщо прогавити момент, курка може й загинути. Для такого випадку в мене у запасі є свічки, які я сама роблю з козячого лою та олії з антибіотиком. Для приготування свічки беру шматочок лою, завбільшки з грецький горіх, та ложку олії, розігріваю на водяній бані до розтоплення лою. Цю масу ретельно перемішую дерев'яною ложкою і додаю розтерту в порошок одну пігулку (0,5 г) левоміцетину і пігулку димедролу. Перемішую доти, поки ці ліки рівномірно не розподіляться у жировій масі, і ставлю до морозилки.

За необхідності відламую шматочок від маси і вводжу курці до анусу. Курку тримаю в руках до 30 хв. За цей час свічка розтане, а ліки увійдуть до організму. Вранці й увечері даю по 0,25 г левоміцетину. Так роблю три-чотири дні. Це найдешевше та найефективніше лікування. Безумовно, подібні свічки можна придбати і в аптеці. Допомагають свічки з іхтіолом, але це вже буде для нас накладніше.

У 2000 р. подібних процедур вдалося уникнути, оскільки вберегли курчат від кокцидіозу. А ще ми випоюємо курям трав'яні чаї з кропиви, деревію, а від глистів заварюємо полин, пижмо. І наші кури не хворіють.

У нас є ще багато спостережень, як вирощувати домашню птицю у власному господарстві, але про них розповімо потім. Якщо ж у когось із читачів будуть запитання і вони напишуть мені, то із задоволенням відповім. Для відповіді вкладайте конверт. А також з цікавістю прочитаю про досвід утримання курей у приватному господарстві інших господарів, які поділяться своїми спостереженнями на сторінках "ДСГ".

З повагою і до редакції, і до всіх читачів журналу

Дарина Володимирівна Замотайло,

42831, Сумська обл., Великописарівський р-н, селище Кириківка-1, вул. Радгоспна, 11

Шановна редакціє "ДСГ"!

У вашому журналі давно й з особливою увагою читаю розділ "Домашня ферма". Поділитись досвідом з утримання кролів можу і я, оскільки вже понад 30 років утримую цих тварин.

Останнім часом, на превеликий жаль, поголів'я кролів у нашому регіоні значно зменшилось, і така тенденція зберігається.

Може мій досвід допоможе декому розпочати вирощувати кролів, і з часом появиться достатньо дієтичного м'яса і за доступними цінами будуть шапки та шубки.

Тепер по суті справи.

РАЦІОНАЛЬНЕ УТРИМАННЯ КРОЛІВ

Давним-давно кролівництво вважалось найдоступнішим і найпродуктивнішим способом виробництва дієтичного м'яса і дешевого хутра .

Цьому сприяло кілька обставин:

Широка, дешева і доступна для більшості сільських мешканців кормова база, особливо за існування тих колективних сільськогосподарських підприємств, які були до реформування.

Відносно мала вибагливість кролів до умов утримання.

Висока продуктивність за розмноження і швидке вирощування.

Невеликі початкові затрати на організацію домашньої ферми.

Значне зростання цін на корми, за послуги із заготівлі і транспортування, а також зменшення доступності до них змусили раціональніше їх використовувати.

Погіршення екологічних умов призвело до поширення геморагічної хвороби, міксоматозу та інших захворювань, про які ще 30 років тому не згадувалося навіть у спеціальній літературі. Збільшення захворювання зумовило обов'язкове застосування вакцин, що зменшує ефективність кролівництва.

Але я впевнився на своєму досвіді, що навіть і в таких умовах можна добре господарювати.

Про умови утримання кролів достатньо написано, у тому числі і в "ДСГ" (№ 3 за 1998 р., № 9 за 1999 р., № 2—3, 4 і 7 за 2000 р.).

Я утримую кролів так. Сукрільних і лактуючих кролематок тримаю у двоярусних дерев'яних клітках, кожну окремо. Площа кожної клітки 0,5—0,8 м². У них розміщую самок залежно від кількості приплоду. Клітки з самками стоять у неопалюваному сараї, який не має теплозахисних стін і стелі, а захищає тільки від протягів, а влітку — ще від перегрівання. Вирощую молодняк цілий рік. І впевнено заявляю, що навіть щойно народжений молодняк не потребує додаткової теплоізоляції чи обігрівання у таких умовах.

У зими 1997/98 і 1998/99 років я утримував самок у дерев'яних клітках, оббитих плівкою, на відкритому повітрі. За кожний зимовий сезон мав не менше 50 штук молодняка. Переніс клітки до сараю тільки тому, що там сприятливіші умови для їхнього обслуговування і менше замерзають корм та вода. До речі, коли встановлюється мінусова температура, усім кролям замість води даю сніг і вони його чудово споживають.

Відпрацьовуючи технологію вирощування кролів, насамперед треба звертати увагу на те, чи методи і затрати виправдовують результати, яких можна досягти.

Молодняк можна тримати у термокамерах, напувати теплою водою, але ефективність виробництва м'яса від цього тільки зменшиться. Тут важливі й затрати праці.

Ущільнюючи окроли, отримував їх через 34—35 діб, без зниження плодючості самок. Молодняк відселяв від самок через 24—25 днів до вольєра. Через 45—60 днів після народження робив щеплення від геморагічної хвороби і міксоматозу комплексною вакциною. Але така технологія не виправдала себе , бо після відселення від самки і до набуття імунітету (через два тижні після вакцинації) минає близько 50 днів і в цей час частина молодняка може інфікуватись і щеплення вже не дає результату. У літній період падіж молодняка в деяких групах досягав 25 відсотків.

Зараз вніс корективи. Парую самку через 1,5 місяця після окролу і в цей час роблю щеплення молодняку, який залишаю ще на 2 тижні разом із сукрільною самкою. Вона годує кроленят до 2-х місяців і її молоко створює імунітет проти хвороб. За таких умов падежу нема. Зауважу, що одного щеплення комплексною вакциною виробництва Сумського заводу чи Московського інституту недостатньо для створення імунітету проти міксоматозу. Після щеплення комплексною вакциною словацького виробництва захворювання не спостерігалося.

У вольєрі разом молодняк утримую до 3,5 місяця. Потім самців відселяю до окремої клітки, а до самок у вольєр підселяю нову партію молодняка.

Відгодовую кролів у теплий період 4 місяці, а в холодний — 4,5 місяця. За збалансованої годівлі жива маса кроля не менше 4 кг.

Найкраще росте і відгодовується молодняк, народжений з січня по березень. З цих кролів найкращі шкурки.

Практика показала, якщо в самки народжується більше 8 кроленят, то їх усіх утримувати не доцільно, бо вони сильно відстають у розвитку і не наберуть потрібної маси за 4—4,5 місяця. Найоптимальніша

кількість кроленят — 6. Тому рекомендую, якщо народиться більше 8, вибракувати слабших.

Зайвий раз не рекомендується турбувати кролицю, тому перевіряю молодняк раз на 3—4-й день. Практично в усіх випадках, якщо народиться мертве або пошкоджене кроленя, кролиця видаляє його з гнізда сама.

Останнім часом збільшується попит і на кролячі шкурки, хоча ціна ще мізерна — 1—2 грн.

Якість шкурки і хутра залежить від умов утримання та годівлі і майже не залежить від пори забою, оскільки перше і друге вікове линяння відбуваються до 2,5 місяця. Якщо в раціоні недостатня кількість зерна і комбікормів, то якість хутра з квітня до жовтня буде незадовільною.

На раціональній годівлі хочу спинитися окремо. Середні витрати кормів на вигодовування одного кроля до 4 кг з витратами на утримання племінних кролів і самок становлять приблизно 200 г кормових одиниць на добу. За традиційного добового раціону для осінньо-зимового утримання: 200 г сіна, 400 г подрібнених коренеплодів, 10—20 г висівок чи дерті, 40—50 г зерносуміші. За сучасних ринкових цін затрати тільки на корми у собівартості 1 кг кролятини становитимуть 6,5 грн. (Це за умови, якщо доводиться купувати корми). За самостійного вирощування кормів, чи їхньої частини не важко підрахувати собівартість у кожному окремому випадку.

Збільшення зернової складової (суміш кукурудзи, вівса та ячменю) у добовому раціоні з 50 до 70 г за одночасного зменшення коренеплодів з 400 до 100 г у розрахунку на одну голову зменшує собівартість кормової складової до 4,5 грн. в 1 кг кролятини. У цьому разі для забезпечення повного поїдання кормів кролів обов'язково треба напувати, а також згодовувати тільки попередньо замочену зерносуміш.

Отже, за сьогоднішнього рівня цін на корми можна успішно вирощувати і реалізовувати кролятину як у підсобних господарствах, так і у фермерських.

Бажаю успіхів!

М.Козак,
Київська обл.,
Бориспільський р-н

Полівка соціальна

Після звільнення нашого села від німців на полях буяли бур'яни. Особливо будяки та осот. Менший злостивець не сягав більше метра висоти, зате ріс густо і займав досить великі ділянки. Будяки-діди звіддаля здавалися казковими сіро-сивими велетнями, що порозбігалися поодинці і чомусь зупинилися на хлібних ланах.

Різномасті гризуни мали вдосталь смачної поживи, тому швидко і безперешкодно розмножувалися. Особливо "зросло поголів'я" різних мишей, ховрашків та хом'яків. Усі вони з весни до осені невтомно нищили злаки, а крім того, старанно дбали про запаси на зиму. Ховрашки і хом'яки свої "недоторкані запаси" ховали та зберігали глибоко під землею у "житницях", майже недосяжних для людей. А миші-полівки власні "хлібниці" облаштовували на поверхні. Спочатку сумлінно зносили колоски на купку, а коли вона достатньо збільшувалася, припаси зверху засипали грудочками землі. Така "комора" мала овальну або круглу конічну форму діаметром півтора-два метри і висоту не менше півметра, шар нанесеної землі був товщиною приблизно двадцять сантиметрів.

Наприкінці літа 1944 р. мій брат з кількома такими ж як і він шукачами військових скарбів та пригод під час чергового походу виявили, що на "снарядовому" полі достигли житні колоски, а миші збирають та буртують те збіжжя на зиму. Вже наступного дня ми з братом озброїлися торбинками, брат запрігся у возик (у ті часи дуже популярний транспортний засіб з двома голоблями та багажним відділком на кілька мішків, розрахований на одну людську тяглову силу). За мою згоду супроводжувати його в поході брат пообіцяв половину дороги везти мене.

Коли прибули на місце, старший, як господар, розподілив територію: собі визначив ту, на якій росло жито, а мене послав трохи далі, на лан, де ріс ячмінь. Дороги чи стежки туди не було, іти страшнувато та й не дуже хотілося, тому намагався довести братові, що заблукаю (жито ж значно вище, ніж я!). Тоді досвідчений командир здогадався підняти голоблі возика догори і, хоч вони були нижчими, ніж будяки, але вищими від жита, дозволяли зорієнтуватися та заспокоїтися.

Мишачих хлібних комор було доволі багато, але не з кожної можна взяти колоски, бо вони майже повністю присипані та почасти змішані із землею. Якщо ж купу (навалений бурт) трохи розгребти і розрівняти з одного боку, то протягом ночі на звільнене місце миші носили свіжу порцію колосків, але присипати землею не встигали. Щоденне відбирання незасипаних колосків спонукало мишачу артіль до нічної роботи.

Завзята "працелюбність" полівок підхльостувала нас з братом також не лінуватися, майже щодня ми збирали три мішки колосків: два більші натоптував брат, а менший я. За кілька днів у злаково-бур'яновій гущавині ми босими ногами протоптали доволі помітні найкоротші стежки від одного до іншого мишачого сховку, ходити стало зовсім небоязко.

Колоски, що привозили додому, розстеляли на підметеному подвір'ї, старанно підсушували, а потім м'яли руками, щоб зернинки висипалися до відра або торби. Житні колоски розминати приємно, а ячмінні "кусають" остюками. Досить навіть слабенького вітерцю, щоб відвіяти полову від добірного зерна, готового до жорнування та придатного для зберігання. (До речі, зібране полівками збіжжя не має ніякого запаху, а після відвідин комори домашніми мишами зерно в засічку довго тхне мишачим смородом).

Десь за три-чотири тижні ми з братом та з допомогою полівок надбали кілька пудів зерна, без якого не дожили б ні до наступного літа, ні до Перемоги.

Про ці обставини та про таких полівок і їхні "хлібні комори" розповідав багатьом друзям; дехто трошки вірив і зверхньо посміхався, хтось зовсім не йняв віри, бо ніколи не бачив і зроду не чув про подібних мишей. Марно намагався щось з'ясувати в енциклопедіях та різних довідниках. Допоміг визначити достеменну назву цієї тваринки Я., ерудований біолог, знаний вчений, талановитий поет-лірик, неперевершений рибалка, умілий мисливець (усі п'ять найвищих якісних означень належать одній гармонійно розвиненій та обдарованій особі, щедро в ній квітнуть і врожайно плодоносять). За сукупністю ознак вдалося встановити, що розшукувана назва маловідомого звіра — полівка соціальна (Microtus socialis Pallas). Знайшов і подивився на карту її поширення і аж тоді зрозумів, чому, наприклад, у Київській та Чернігівській областях цю полівку ніхто ніколи не бачив: вона ж мешканка сухих степів і напівпустель.

Полівка соціальна має маленькі вуха, світло-сіру шерсть на спині, брудно-білу на животі, досягає 125 мм довжини, хвіст становить чверть тіла. Для допитливих можна додати, що полівка соціальна належить до роду сірих полівок, цей рід становлять близько 60 видів.

Довідники застерігають, що полівка соціальна завдає великої шкоди пасовиськам і посівам. У цьому я переконався на власному досвіді, адже завдяки їхнім запасам вижив у ті далекі нелегкі часи.

Значно пізніше бачив, що ці полівки після комбайнування збирають по одному зернятку із кошиків соняшників та качанів кукурудзи. А ще носять до своїх комор і "вітамінний корм" — шматочки китиць щириці та лободи, з яких після дощів утворюється щось схоже на силос. Жартома можна сказати, що силосувати зелені корми навчили людей якраз полівки соціальні...

Є.І.Поліщук, *канд. мед. наук*

Пропоную...

▶...дворічні щеплені саджанці троянд на зріз і озеленення. Багато новітніх сортів.

М.Б.Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. (0562) 98-10-84

▶...гладіолуси та лілії. Садивний матеріал.

М.Б.Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. (0562) 98-10-84

▶...лілії голландської селекції.

Ольга Василівна Власюк,
а/с 79, м. Павлоград Дніпропетровської обл., 51400

▶...лілії (азіатські, трубчасті, л/а — гібриди), іриси, троянди, гіацинти, тюльпани — садивний матеріал поштою та на місці. Каталог вишлю у Вашому заадресованому конверті.

вул. Щорса, 20, с. Кожанка Фастівського р-ну
Київської обл., 08550,
тел. (04465) 43-9-11

▶...німфеї, клематиси, троянди, іриси, лілейники, декоративні кущі, багаторічники, півонії, тюльпани, хвойники. Конверт — каталог.

Володимир Володимирович Крячко,
пров. Іскринський, 10, м. Харків, 61005

▶...недорого цибулини тюльпанів (махрові, бахромчасті, папугові та ін.).

Борис Віталійович Ковальчук,
с. Затурці Локачинського р-ну Волинської обл., 45523

▶...іриси, лілейники, гладіолуси, ліатрис, фритилярія, тюльпани, є цибулини на вигонку. Садивний матеріал поштою та на місці. Каталоги у Вашому заадресованому конверті.

Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани Носівського р-ну
Чернігівської обл., 17130,
тел. (04642) 2-45-82

▶...голландське насіння: морква рання та пізня; буряки столові; редиска тритижнева та місячна; капуста білоголова, червона, цвітна; огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та інші); помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові; селера; цибуля-порей, петрушка кучерява, листкова, коренева; редька чорна зимова; кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, жоржини і багато іншого. Пакети для фасування насіння. Каталог надсилається безкоштовно у заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання насіння.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

▶...мої тюльпани, нарциси, лілії, камассія будуть прикрасою Вашого саду. Каталог у конверті замовника.

Наталія Олександрівна Титовська,
вул. Набережна, 438,
м. Кам'янка-Дніпровська Запорізької обл., 71302
тел. (0638) 2-41-30

▶...найкращі колекційні помідори. Полуниця: нейтрального дня, ремонтантна, для бізнесу. За замовленням вирощую розсаду.

В.І.Спатерук,
вул. Садова, 36, с. Молодіжне Овідіопольського р-ну
Одеської обл., 67840,
тел. (8-268) 95-394

▶...садивний матеріал гладіолусів. Конверт — каталог.

Любов Володимирівна Мартиненко,
вул. Петровського, 15, м. Ворожба Сумської обл., 41812

▶...маточники хризантем: корейської дрібноквіткової, що зимує у відкритому грунті; великоквіткові на зріз, великоквіткові, середньо- і дрібноквіткові горщикові; голландські гіллячкові. Великий вибір сортів і новинок. Конверт — каталог.

Лідія Володимирівна Петрусенко,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби
Ковельського р-ну Волинської обл., 45070

▶...молодняк руанської качки. Цесарок.

тел. 263-22-31 (увечері),
203-30-33, Сергій

▶...маточники хризантем 120 сортів, гладіолуси 150 сортів.

Мар'яна Миколаївна Попович,
вул. Мічуріна, 22, с. Чинадієво Мукачівського р-ну
Закарпатської обл., 89640

▶...насіння і саджанці йошти, чорноплідної малини, деревоподібної смородини, великоплідної і шпалерної суниці (в т.ч. Диво, Референта), гумі, актинідії.

О.В.Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин Вінницької обл., 22100

▶...способи прання без машини і ручної праці.

а/с 4, Тараща Київської, 09500

▶...електронний жиромір молока.

***Віталій**, тел. (03850) 20-116*

▶...надсилаю саджанці суниць великоплідних сортів: Гігантелла Максі, Кардинал, Тудла, Референта тощо.

В.В.Колесник,
вул. Молодіжна, 19, м. Улянівка Кіровоградської обл., 26400,
тел. (05259) 2-13-94

▶... цибулини й дітки тюльпанів Ерік Хофсью.

Олександр Павлович Михайленко,
вул. Фестивальна, 2, кв. 17, с. Щасливе Бориспільського р-ну Київської обл., 08325,
тел. (044) 295-35-378, 95-35-378

▶...найкращі нові високопродуктивні сорти картоплі. Конверт — каталог на картоплю і літературу безкоштовно.

Анатолій Стаднік,
вул. Робітнича, 4, кв. 3, смт Баранівка Житомирської обл., 12700

▶...насіння ехінацеї пурпурової постійно.

Г.Д.Залавська,
вул. Гончаренка, 1-49, м. Охтирка Сумської обл., 42700

▶...великоквіткові гофровані гладіолуси (90), нарциси (12), гіацинти (12), лілії, тюльпани, картопля (24). Недорого. Конверт — каталог.

М.Косович,
вул. С.Стрільців, 30, м. Заболотів
Івано-Франківської обл., 78315

▶...ківі, пепіно, хурма, актинідії, цитрусові, екзотичні.

С.В.Тимофєєва,
Радянська, 2, с. Тернівка м. Севастополь, 99716

▶... колекційні тюльпани. Вигонка.

Сергій Лукич Васильєв,
с. Лозанівка Приморського р-ну Запорізької обл., 72151

▶...іриси гібридні бородаті (50); кращі сорти картоплі (20); новинки смородини (9); саджанці плодових (40) для гуртового продажу).

Тетяна Василівна Янівська,
с. Жовтневе Калинівського Вінницької, 22412
тел. (04333) 2-75-40

▶...міцелій грибів (глива і печериця — можна вирощувати цілий рік), рекомендації.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, Харків, 61052

▶...за попередню оплату гарноквітучі багаторічники: гліцинія, кампсис, гладіанта, горець, плющ, бузок, тамарикс, гібіскус сірійський, гібіскус гібридний, квітка до 25 см, гортензія, функія, очитки, дербенник, ромашка великоквіткова біла; саджанці малини, агрусу, суниць, насіння овочів та багато інших цікавих і рідкісних рослин. Каталог надішлемо у Вашому конверті.

Марія Григорівна Щербина,
а/с 27, м. Татарбунари Одеської обл., 68100

▶...найсучасніші, найкращі сорти на вигонку: тюльпани, гіацинти, лілії, ксифіуми. Зрізка лілій, гладіолусів.

П.В.Маклюк,
ІІ пр. Калініна, 3, м. Городня Чернігівської обл., 15100,
тел. (04645) 2-40-78

▶...троянди, тюльпани, нарциси. Кращі серед кращих. Кольоровий каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
а/с 1, м. Бахчисарай, Крим, 98400

▶...суниці (понад 30 сортів): звичайні, ремонтантні, нейтрального дня.

Тетяна Павлівна Роздобудько,
вул. Дубровицька, 10, кв. 51, м. Київ-114, 04114,
тел (044) 432-98-54

▶...саджанці суниці, смородини, малини, агрусу кращих сортів. Гуртом та вроздріб у будь-якій кількості.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
Шевченка,76, Тубільці Черкаського р-ну
Черкаської обл., 19611

▶...садівникам-аматорам, фермерам: саджанці елітної суниці (Біг Бой, Гігант Джерней, Ерліглоу, Чомора Турусі, Референта, Брайтон, Женева, Профюжен, Кардинал, Чендлер, Маршал, Лорд, Десна, Гумі Гранде, Тудла) 30 сортів світової селекції; земклуніка; йошта; чорна смородина (Санюта, Кентавр, Ядрьона, Черешнева, Легенда) тощо. Конверт — каталог. Ціни помірні.

Б.М.Масленко,
пров. Комунальний, 3, м. Кіровоград, 25018

▶...старовинний спосіб виготовлення в домашніх умовах горілки із зернових, картоплі та буряків без цукру.

а/с 181, м. Шахтарськ-11 Донецької обл., 86211

▶...смородину великоплідну — живці для укорінення (70) — з вересня. Яблуні, груші, сливи тощо — живці для щеплення — з листопада. Сорти найновіші.

Коцюба,
п/с 20, м. Київ-141, 03141 ,
тел. 277-79-72

Пропоную...

▶...окуляри-тренажери "Relax", для водіїв, комп'ютерні; магнітно-масажні устілки; фітосвічки для лікування вуха, горла, носа.

Тел. 476-08-84 (з 7 до 10 год.)

▶...свердловина для води власноруч. Зручно і просто. Заадресований конверт.

а/с 3, Київ-190

▶...християнсько-релігійний ритуал "Щоби Вам таланило і щастило у Вашому житті" — 40 грн., молитву до Ісуса Христа знайдену в гробі Ісуса Христа — 9 грн. + заадресований конверт з 2 марками.

Ярослав Антонович Конет,
с. Поділля Заліщицького р-ну Тернопільської обл., 48613

"Світ рибалки" —

журнал для любителів рибної ловлі та підводного полювання

"Світ рибалки" — це цікаві історії та розповіді, рекомендації щодо виготовлення й удосконалення снастей власноруч, це видання про сучасні способи вудіння, риболовне спорядження, риболовний туризм, а також про підводне плавання та полювання (журнал у журналі "Посейдон").

Передплатний індекс 22435.

НАЙКРАЩЕ НАСІННЯ СВІТУ

Компанія "Коуел®" — найбільший імпортер високоякісного насіння — *пропонує близько 300 сортів та гібридів насіння овочевих культур і газонних трав* найкращих селекційних фірм Голландії, Німеччини, Франції, Італії.

Трава газонна

Високоякісне насіння газонних трав голландської фірми "Себеко Заден" для універсального та спортивного газонів. Консультації спеціалістів із закладання газону.

- **всі сорти газонних трав районовані в Україні**

Компанія "Коуел®": м. Київ, вул. Дмитрівська, 71, тел/факс: (044) 246-99-22, 246-95-11, автовідповідач-диспетчер: тел. (044) 472-31-46.

Насіння-поштою: 01054, м. Київ-54, а/с 117, ПП "Коуел®", тел. (044) 474-34-35.

Компанія "Коуел" не обіцяє, компанія "Коуел" гарантує якість!

КНИГИ — ПОШТОЮ

Бестселер

Купуючи ОДИН роман, Ви отримуєте ЩЕ ОДИН для своєї коханої для свого коханого

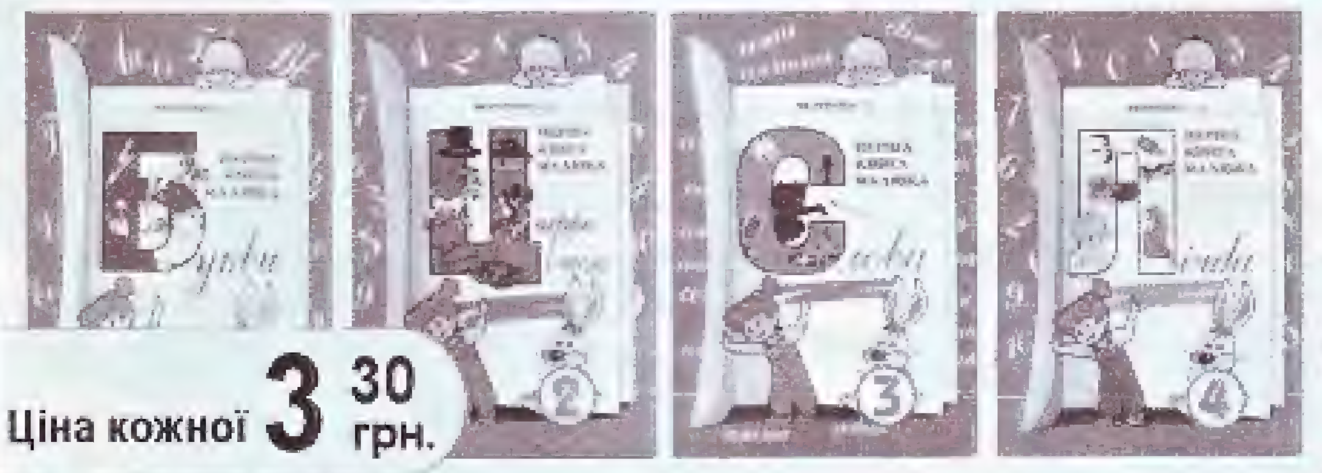
Ціна 18 50 грн.

Брати Капранови. ***Кобзар-2000.***
К.: Джерела М. - 422 с.

Безперечно, найзнаменитіша книжка року. Два романи братів-близнюків Капранових під двосторонньою обкладинкою. Любовний роман для жінок та трилер для чоловіків – справжня книжка для родинного читання. Легка мова, карколомні інтриги, витончені почуття. Чотириста двадцять сторінок захоплюючого тексту, вишукані ілюстрації, несподівана форма. Купіть собі, подаруйте друзям. Два знамениті, цікаві й сучасні українські романи за ціною одного. Не пропустіть!

Навчання на радість

Ціна кожної 3 30 грн.

Якименко С. ***Перша книга малюка.***
Тернопіль: Богдан.

1.Букви. *– 35 с.*
2. Цифри і числа. *– 31 с.*
3. Слова. *– 59 с.*
4. Лічба. *– 23 с.*

Ваш малюк вже готовий відкрити двері у країну знань?! Ви можете допомогти йому в цьому. Розвиваючий навчальний посібник "Перша книга малюка" складається з чотирьох частин: "Букви", "Цифри і числа", "Слова", "Лічба" і містить навчальний матеріал, цікаві завдання та чудові малюнки. Розфарбовуючи улюблених героїв, з'єднуючи їх з буквами, цифрами, словами, дитина швидко навчиться читати, рахувати, розповідати, думати, підготується до школи.

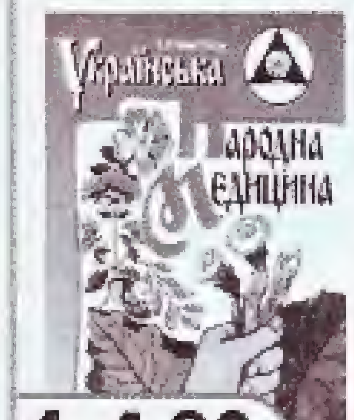
Будьмо здорові

15 00 грн.

Габрійчук М. ***Пригорща здоров'я.***
К.: ЗАТ "Нічлава". – 320 с.

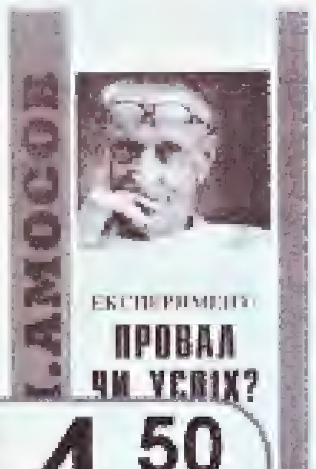
Нарешті з'явилася книжка, в якій популярно викладено усі основні системи оздоровлення – від Порфирія Іванова та Галини Шаталової до Миколи Амосова та Поля Брегґа. Роздільне харчування, голодування, натуропатія, вегетаріанство, виведення шлаків та солей. А головне – більшість методик автор випробував на собі, вилікувавши цілий "букет" хвороб, перед якими спасувала медицина. Книжка допоможе вам зберегти молодість і здоров'я. Ви отримаєте можливість жити без хвороб, лікарів і дорогих медикаментів. Спробуйте!

14 80 грн.

Товстуха Є. ***Українська народна медицина.***
К.: Джерела М. – 456 с.

Ця, безперечно, найкраща книжка з народної медицини стала найпопулярнішою серед наших читачів у 2000 році. У чім секрет такої популярності? Автор академік Є.Товстуха відомий цілитель включив до неї, крім перевірених часом рецептів від усіх хвороб, ще й замовляння, молитви та лікувальні напої, що допоможуть Вам не хворіти та не старіти упродовж довгих років.

4 50 грн.

Амосов М. ***Експеримент: провал чи успіх?***
К.: Дім, сад, город. – 31 с.

Старість – фатум, доля, неминучі хвороби? Ні, її можна подолати. Сповідь всесвітньовідомого хірурга Миколи Михайловича Амосова про експеримент над собою по продовженню життя та збереженню здоров'я до сивих літ. Прочитайте цю книжку, якщо Ви хочете почуватися молодим і бадьорим упродовж всього життя.

Ці та багато інших цікавих книжок Ви можете придбати на поштове замовлення.
У листі вкажіть назву книжки та кількість примірників. Оплата на пошті при отриманні книжок.

Наша адреса: **04071 м. Київ-71, а/с 110-ДС ТОВ "Джерела М"**

Із запитаннями, зауваженнями та пропозиціями звертайтеся за телефоном **(044) 467-5024**

Відвідайте наш інтернет-магазин: **www.greenpes.com**

КНИГОНОША

Ціни включають вартість пересилання.

Літній день зиму годує

Конкурс «Господиня»

Прийшла пора подбати про заготовки на зиму. Своїми рецептами вирішила поділитися постійна читачка журналу "Дім, сад, город" з села Дібрівка Полтавської області В.В.Тоглієва. Вона пише: "Надіюсь, що мої рецепти вирішать долю одного з призів 2001 року. Рецепти прості в приготуванні, страви смачні і не потребують великих матеріальних затрат".

Чай з пелюсток троянд

Зібрати пелюстки троянд, розкласти в чисті банки, додати цукор. Коли маса пелюсток осяде, знову додати пелюстки троянд і цукор. Зверху повинна бути шапочка з цукру. Закрити капроновою або металевою кришкою.

За таким рецептом можна приготувати чай з квітів липи, акації, бузини, з недозрілих гілочок або з ягід малини, молодих листочків обліпихи, лимонника.

Квітковий чай

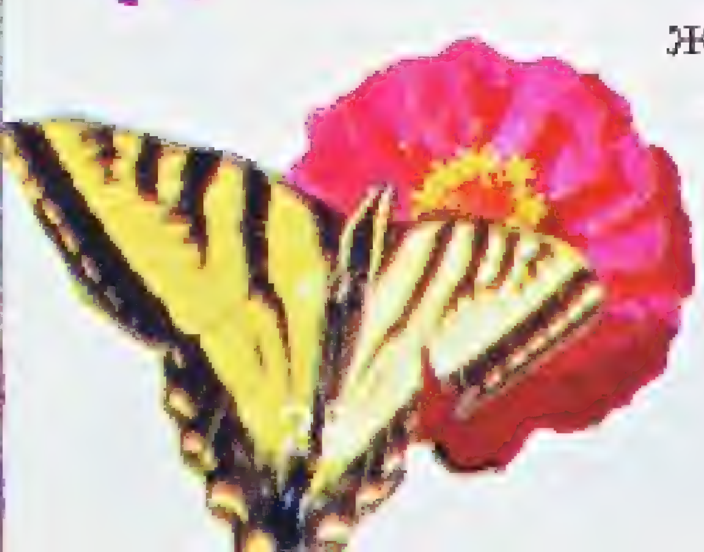
Збираємо квітки з будь-яких неотруйних рослин, городніх культур, дикорослих кущів, дерев. Висушуємо на легкому протязі в тіні. За бажанням можна готувати купажі (тобто змішувати). Заварювати чай можна з розрахунку одна чайна ложечка на склянку окропу.

Вишня для вареників

Взяти стиглу вишню без кісточок, засипати цукром із розрахунку 600 г цукру на 1 кг вишні. Через 12 год. розкласти вишню в банки (0,5 або 1 л) разом з сиропом, стерилізувати 15—20 хв. Після того закатати металевими кришками.

Мариновані сливи

Приготувати сироп за таким рецептом: до 1 л води додати столову ложку 9% оцту, чайну ложечку солі, 0,5 склянки цукру. При бажанні кількість цукру можна трішки збільшити. Перекип'ятити, охолодити. Попередньо вимиті і розкладені в банки сливи залити холодним сиропом, банки закрити капроновими кришками і зберігати у погребі.

Варення із слив

Приблизно з 1 кг слив видалити кісточки, пропустити через ошпарену окропом м'ясорубку, додати 2 кг цукру. Цю суміш прокип'ятити 20 хв., розлити в стерилізовані банки, закатати металевими кришками.

Щавель на зиму

Грядку з щавлем викосити під корінь, добре полити водою, а коли відросте молоде листя, зібрати його і заготовити на зиму. В емальовану каструлю влити склянку води, засипати вимитий та порізаний щавель, дати прокипіти. Коли звариться, розкласти в банки по 0,5 л, закрити капроновими або металевими кришками. Зберігати в погребі.

Консервовані яблука на зиму

Готуємо цукровий сироп за смаком. Старанно вимиті яблука вкинути в киплячу воду. Коли яблука поміняють колір, їх треба перекласти в попередньо простерилізовані на парі банки, залити окремо приготовленим киплячим цукровим сиропом, закатати кришками (також не забудьте простерилізувати). Банки перевернути кришками донизу і укутати рядном. Не розкривати до повного охолодження.

Борщ літній

Зварити з невеликого молодого півника міцний бульйон. М'ясо вийняти, а в бульйон покласти 2—3 грубо порізані картоплини, 1 червоний бурячок та 1 морквину натерти на крупній тертушці. Коли картопля майже звариться, додати молоду грубо посічену капусту та 4—5 середнього розміру помідорів, порізаних на чотири частини. За 5 хв. до закінчення варіння посолити. Такий борщ повинен бути рідкуватий. До нього на стіл треба подавати сметану, спеції, посічені петрушку і кріп. Їх у тарілку кладуть за смаком.

Доброго дня шановна редакціє!
Вся наша родина, я, мама, бабуся та моя молодша сестричка Маринка, передплачує "Дім, сад, город" з 1991 року. З особливим інтересом читаємо статті про городництво, бо основні надії на добре харчування покладаємо на урожай з городу.
Пропоную на конкурс "Господиня" нескладні й корисні рецепти.

Запіканка з кропиви

Перебрати і помити листя кропиви. Залити підсоленим окропом, дати стекти воді. А тим часом цибулю підсмажити на олії, посипати борошном, додати томатної пасти і все ретельно перемішати. Викласти цю масу на глибоку сковороду і запікати в духовці близько 20 хв. Готову запіканку посипати зеленню петрушки та цибулі і дрібно посіченими волоськими горіхами.

Щоб приготувати таку запіканку треба мати 1 кг кропиви, 100 г олії, 2 невеликі цибулини, 2 столові ложки борошна, столову ложку томату, 3 столові ложки подрібнених горіхів. Зелень та сіль кладемо за смаком.

Суфле з моркви та сиру

Моркву (0,5 кг) розрізати на кілька частин, злегка обсмажити на сковороді з олією (приблизно 30 г). Гарячу моркву пропустити через сито або м'ясорубку, додати 3 яєчні жовтки, цукор (0,5 склянки). Домашній сир (приблизно 250 г) протерти через сито або пропустити через м'ясорубку. Окремо збити 3 білки. Обережно, щоб не погасити піну, додати до білків морквяну масу. Все ретельно перемішати і викласти в змащену жиром форму та запекти в духовці. Подавати до столу із сметаною чи варенням.

Булочки з домашнього сиру

У розтертий сир (1 кг) додати змішане з содою борошно, два яйця і сіль. Замісити тісто. Зробити з нього валики, порізати їх на шматочки. Кожний шматочок обкачати в борошні і покласти на змащене маслом деко. Випікати поки не набудуть золотистого кольору. Полити розтопленим маслом. Подавати до столу із сметаною.

Сирний рулет

Розтерти сир (0,5 кг) з м'яким маргарином чи маслом (250 г). Додати борошно (1,5 склянки), соду, посолити та замісити круте тісто. Витримати в холодильнику 40 хв. Охолоджене тісто розрізати на 4 частини. Кожну частину окремо розкачати на не дуже товстий пласт. Зверху на кожний покласти начинку (повидло, мармелад або дрібно порізані яблука), скатати рулети. Всі чотири рулети викласти на змащене жиром деко. Запекти в духовці. Гарячі сирні рулети треба посипати цукровою пудрою. Вживати холодним.

Халва з буряка

Чотири столових буряки середнього розміру почистити і порізати на маленькі шматочки. Висипати на сковороду, залити водою так, щоб вона злегка покрила буряки.

Тушкувати доти, поки буряк не стане м'яким. Зайву воду злити, а буряки пропустити через м'ясорубку чи протерти через сито. У бурякове пюре додати 200 г цукру, ретельно перемішати і тушкувати на слабкому вогні доти, поки маса не загусне. Поступово додати у цю масу 80 г розтопленого масла, знову перемішати. І ще додати по 50 г родзинок і горіхів. Ретельно перемішати. Перекласти у формочку та охолодити. Перед вживанням порізати на шматочки.

Сир з ягодами

Домашній сир добре віджати, змішати з розім'ятими ягодами (малиною, суницею або вишнею). Взимку свіжі ягоди можна замінити варенням з них. Загорнути сирну масу в тканину та покласти під гніт у холодильник або до погреба на кілька годин.

З повагою ***Анюта Величко,***
Полтавська обл., Хорольський р-н, с.Ковтуни

Біодинамічний календар

Козеріг 31.07 (21.16) — 3 (8.53)

Наші предки на початку (2) серпня завжди згадували Іллю Пророка, який забрав 2 години в дня і віддав їх ночі. З кожним днем ніч стає холоднішою і довшою, а перша половина дня ще нагадує про тепле літечко.

Достигли яблука сорту Мелба, які можуть зберігатися не більше місяця.

В серпні слід перекопати землю, яка зайнята суницею четвертого року.

Пересаджують півонії, півники, купальницю, лілійники. Висаджують на постійне місце сіянці люпину, багаторічної цибулі, обгортають цибулю-порей. Висаджують розсаду суниць.

Поливають капусту, перець, помідори, інші овочі. Масово збирають овочі й фрукти.

Окулірують плодові дерева на вічко.

Водолій 3(8.53) — 5 (21.30)

○ Повний Місяць 4 (8.56)

Продовжують збирати овочі, обліпиху, ожину.

В саду знищують шкідників у ловчих поясах, розпушують грунт, одночасно виполюючи бур'яни. Щоб не поламались гілки яблунь і груш від ваги визріваючих плодів, ставлять під них підпірки. Цього літа в багатьох садах смородина вражена стовпчастою іржею, на нижній частині листків з'явилися оранжеві плями. У такому разі кущ обприскують 1%-ною бордоською рідиною, звичайно після збору ягід. Малину, яка вражена пурпуровою плямистістю і антракнозом, можна також обприскати 10%-ною бордоською рідиною.

Риба 5 (21.30) — 8 (10.05)

Достигає картопля середніх сортів.

Високорослі пізньостиглі помідори, баклажани звільняють від пасинків, знімають також верхівки, що сприяє прискоренню достигання плодів. Продовжують збирати огірки для засолювання. Якщо стебло в огірків ще зелене, то їх підживлюють і поливають теплою водою.

Збирають перці, баклажани, помідори, кабачки, лагенарію для консервування.

Підживлюють овочі, плодові дерева, ягідники, але не дають азотних добрив.

Овен 8 (10.05) — 10 (21.23)

Достигає на грядці цибуля. Після її збирання можна на цій же грядці висіяти крес-салат, кріп, шпинат, капусту пекінську. Здійснюють це вузькорядним способом з міжряддями 20—25 см.

Збирають ягоди чорниці, брусниці, ожини, черемхи, лікарські трави.

Підживлюють помідори розчином коров'яку, приготованим у співвідношенні 1:6. Перший раз — при появі першого плоду, наступні — через кожні 15—20 днів одночасно з поливанням.

В серпні відбувається літ американських метеликів другого покоління, гусінь яких протягом серпня і вересня завдає значної шкоди. Ось чому зберіть і спаліть гнізда з гусінню цього шкідника. Обрізують відцвілі троянди.

Телець 10 (21.23) — 13 (5.58)

☾ Третя четверть Місяця 12 (10.55)

Підсаджують в рядки суниці, яку висаджували минулої осені, нову розсаду, щоб грядка не була зрідженою. Одночасно розпушують грунт у міжряддях. Поливаючи розсаду, прослідкуйте, щоб вода не була занадто холодною. У серпні, як правило, заготовляють насіння помідорів. Для цього відбирають найкращі і головне не хворі плоди з другого або третього кетяга. Якщо плід м'який, з яскравим характерним для даного сорту забарвленням, то його розрізують і чайною ложечкою виймають м'якоть з насінням і вміщують в скляний посуд, звідки через 2—4 доби виймають, промивають кип'яченою водою, розкладають на чистий папір, висушують і закладають на зберігання.

Близнюки 13(5.58) — 15 (10.55)

Якщо розсади мало, то суницю, особливо дефіцитних сортів, розмножують поділом кущів з частиною кореневої системи і верхівковою брунькою на стеблі. Поділом кущів розмножують також ремонтантні суниці, в яких зовсім немає вусиків або їх утворюється тільки декілька на маточній рослині.

Знімають яблука ранніх сортів.

Окулірують яблуні й груші. Перещеплюють вічком персики, вишні, черешні.

Продовжують висаджувати розсаду суниці. Після висаджування щодня поливають протягом тижня, якщо, звичайно, немає дощу. Грунт з обох боків рядка мульчують.

Рак 15 (10.55) — 17 (12.25)

Збирають капусту, перець інші овочі для салатів, іншого споживання.

Влітку в садах опадають недостиглі вражені шкідниками і хворі плоди. Вони спричинюють в подальшому хвороби рослин. Ось чому слід щодня збирати падалицю, придатну використовувати в господарстві, згодовувати тваринам, а гнилу — знищувати.

Протягом літа необхідно також вирізати і спалити уражені борошнистою росою гілки. Прищипують пасинки помідорів.

Обрізують зів'ялі квіти на кущах троянд. З другої декади серпня трапляються спалахи фітофторозу на картоплі і помідорах. Хвороба спочатку вражає листя і стебла, потім перестають рости бульби. За першої ж ознаки хвороби картоплю підгортають. Перед збиранням огудину скошують, підсушують і спалюють, потім викопують бульби. За різкого зниження температури повітря і появи перших туманів знімають великі плоди томатів, навіть зелені, щоб запобігти зараженню, їх опускають на 2-3 хвилини в гарячу (55—60 градусів) воду.

Лев 17 (12.25) — 19 (11.53)

● Новий Місяць 19 (5.55)

Якщо ви помітили, що влітку з черешні й вишні осипається листя, а нижній бік листочка вкритий білими плямами з рожевими подушечками, то напевно ваші дерева вражені грибним захворюванням — кокомікозом. До речі, ця хвороба може вражати й сливу, абрикос, мигдаль, терен, аличу. В такому разі після збирання врожаю дерева обприскують двічі з інтервалом у два тижні 1%-ною бордоською рідиною. А восени все листя, де зимує збудник хвороби, згрібають і спалюють, а грунт під деревами перекопують. Розкорчовують старі і хворі кущі смородини, агрусу. До речі, висаджувати ці рослини слід на іншому місці. Поливають увечері помідори: на легких грунтах раз, а на важких — двічі на тиждень.

Викопують цибулини тюльпанів.

Діва 19 (11.53) — 21 (11.19)

На постійне місце в квітнику висаджують розсаду гвоздики турецької, дзвоників, мальви, наперстянки. У цей же період висаджують півонії, відокремивши від старого куща половину (3—4 бруньки). Бруньки повинні бути під час висаджування на глибині 3—4 сантиметри, висаджують цибулини лілій.

Збирають баштанні, перець, інші овочі для споживання й реалізації. Приступають до підготовки плодових дерев до зимового періоду.

Слід пам'ятати, що після збирання врожаю малини всі гілки, які відплодоносили, необхідно вирізати біля основи.

Нагадаємо також, що велику кількість поживних речовин малина втрачає на розвиток дворічних стебел, на яких наступного року врожай не утворюється. Очищають садову суницю першого року висаджування (вирізують зайві листки).

Очищують, удобрюють, розпушують (без перекопування) поле після ранньої картоплі.

Терези 21 (11.19) — 23 (12.50)

Для отримання свіжої зелені протягом всього літа висівали кріп через кожні 12—15 днів. Настала пора висіяти насіння кропу для салатів під зиму.

Обрізують смородину, порічки, агрус. Обривають на цих кущових рослинах бруньки, які пошкоджені кліщем, вони округлої форми і більшого розміру, ніж здорові. Спалюють їх.

Викопують цибулю, тиждень сушать її на грядках або на веранді, якщо дощова погода.

В кінці серпня розпочинають збирати картоплю. Постарайтеся менше травмувати бульби, завдяки чому вони краще зберігатимуться взимку.

Висаджують нові вуса садової суниці.

Скорпіон 23 (12.50) — 25 (17.53)

Висівають у грунт бульбочки часнику, цибулі, насіння наперстянки, гвоздики японської, незабудки, конвалії, ромашки, меліси лимонної, флокси, жоржин та інших квітів.

Продовжують збір плодів Слава переможців. Пам'ятайте, що передчасно зібрані, вони погано зберігаються, швидко в'януть, мають підвищену кислотність, зняті із запізненням, мають відмінний вигляд, однак також погано зберігаються.

Очищають суничники другого року посадки. Обрізують верхівки малини.

Стрілець 25 (17.53) — 28 (3.02)

☽ Перша чверть місяця 25 (22.55)

Поливають плодові дерева, особливо це важливо, якщо довго не було дощів. Припиняють їх поливати за три тижні до збирання плодів. Щовечора слід підбирати з-під дерев падалицю. Приступають до збирання картоплі і коренеплодів. Пам'ятайте, що поранені коренеплоди буряків, редьки погано зберігаються.

Скошують трави з газонів. Обрізують верхівки малини. В серпні збирають траву звіробою, череди, нарости березового гриба, кору калини, листя подорожника й кропиви, корені кульбаби, плоди шипшини.

Козеріг 28 (3.02) — 30 (14.47)

Збирають овочі для споживання й консервують. Якщо нічні температури протягом 2—3 днів не перевищують 6—7 градусів, то всі зелені помідори знімають і вкладають в ящики для достигання, інакше вони "простудяться" і погано зберігатимуться.

Починають збір скоростиглих слив.

Очищають суничники третього року садіння.

Копають і заправляють добривами ями для висаджування плодових і ягідних культур: для яблуні і груші — до 6 відер перегною або компосту, 2—3 склянки суперфосфату, 6 склянок деревного попелу або 1—1,5 склянки сірчанокислого калію; для вишні і сливи — до 3 відер перегною, 1—1,5 склянки суперфосфату, 3 склянки попелу або 0,5 склянки сірчанокислого калію; для малини, ожини, смородини і агрусу — 1 відро перегною, 1 склянка суперфосфату, 2 склянки попелу або 0,5 склянки сірчанокислого калію.

У номері:

Юридичні консультації 2

Щедра грядка

Смілянець Н.М. Фенхель - солодкий кріп . . 4

Пронський О.П. Другий урожай з однієї ділянки 5

Гаврилюк В.М., Присяжнюк І.В., Хроменко В.О. Пухирчаста сажка 6

Темченко В.Й. Економно поливаємо городину і квіти 7

Смілянець Н.М. Лаконос американський . . 8

Куценко В.В. Сліпака зловити непросто . . . 9

Ходімте в сад

Надточій І.П. Порічки — цінна ягідна культура 10

Янко І.І. Агрус — "північний виноград" 11

Шайтан І.М., Чуприна Л.М., Клименко О.Ф., Кудренко І.К. Занесені до Реєстру сортів рослин України 13

Гурська З., Щур О. Спробуйте виростити гранат 15

Донгаш Б.К. Застосування раундапу в ягіднику 15

Квітник 16

Домашня ферма

Замотайло Д.В. Кури — наша стихія 20

Козак М. Раціональне утримання кролів . . . 23

Поліщук Є.І. Полівка соціальна 24

Пропоную 26

Конкурс "Господиня" 28

Біодинамічний календар 30

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал №7,
липень 2001 р.

Головний редактор **М.І.Халимоненко**

Головний художник **Т.П.Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Редактори А.М.Капітульська, О.В.Кисленко

Дизайн, верстка, кольороподіл **В.О.Пономаренко**
Реклама, оголошення **В.О.Давидко, В.М.Матохнюк, тел. 552-95-11**
Розповсюдження, маркетинг **Т.І.Лазебник, тел.559-18-88**
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 29.06.2001 р.
Загальний тираж 150018 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 643 прим.) Зам. 0118101
Адреса: 02094, Київ-94, пр.Гагаріна, 17-а. Тел. (044) 552-95-13

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:
«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.

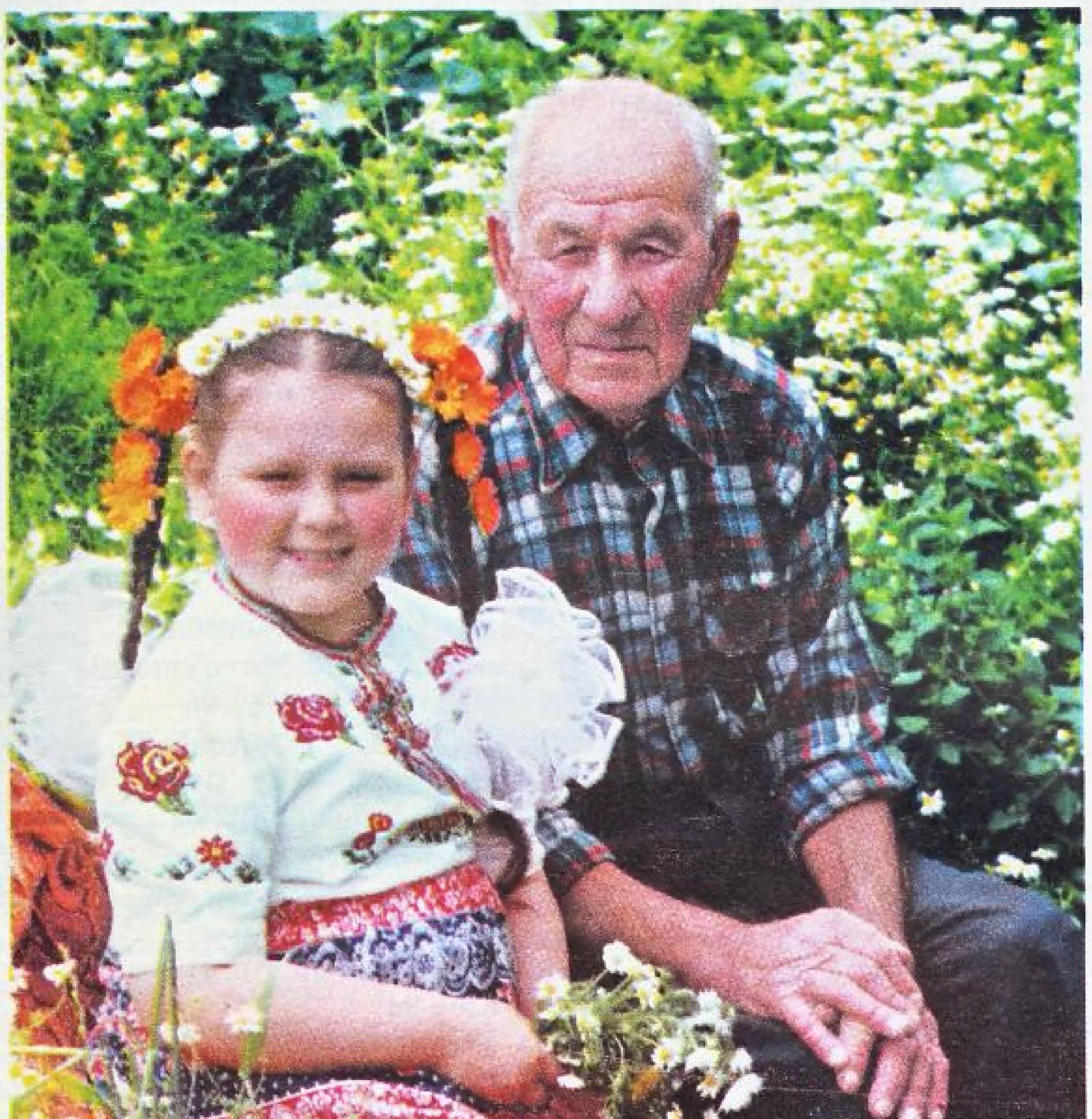
Комп'ютерний набір, верстку і кольороподіл зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Видруковано на журнальному комплексі видавництва «Преса України»
03148, Київ-48, вул. Героїв Космосу, 6.

Індекс 74142.

Конкурс «Наша родина»

Шановні читачі!
Передплатників комплекту журналів "Дім, сад, город" + "Яблунька" запрошуємо взяти участь у конкурсі "Наша родина".

• Напишіть про вашу родину. Як допомагають вам діти у веденні домашнього господарства? Чи є у них "своя" грядка, квітник, бджолиний вулик тощо? • Яке свято у вашій родині найулюбленіше, як ви вітаєте своїх близьких? Чи є у вас улюблена пісня, "фірмова" сімейна страва? • Ми будемо вдячні вам за пропозиції та побажання журналам "Дім, сад, город" і "Яблунька". • До розповіді додайте кольорову фотографію родини, заадресований конверт і копію передплатної квитанції на комплект журналів «Дім, сад, город» + «Яблунька» на 2001 рік (передплатний індекс 22432).

Родини — переможці конкурсу одержать від журналів „Дім, сад, город" і „Яблунька" чудові подарунки для дітей та дорослих, а також великі набори насіння овочів, квітів та лікарських рослин і передплату журналів „Дім, сад, город" та „Яблунька" на 2002 рік.

Фотографії родин-переможців конкурсу будуть опубліковані у цих виданнях.

***На фото:* На пасіці.** Подружжя Яценків з дітьми та онуками Мар'яною, Тетянкою, Володею та Богданчиком. *с.Пісочна Львівської обл.*

Цей культиватор ми складали удвох із дідом. Ігор Іванович Чабан з онуком Ігорем. *м.Стрий Львівської обл.*

Мій любий дідусь Василь. Тетянка Полубко з прадідом. *м.Чернівці*

(Фото з журналу «Яблунька»)

"Дім, сад, город", № 7 2001. 1-32 с. Ціна договірна